

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Augustini Barbosae ... Collectanea doctorum tam
veterum, quam recentiorum, in ius pontificium universum**

In Qvo Dvo Priores Decretalivm Libri Continentvr

Barbosa, Agostinho

Lugduni, 1669

12. De causa possessionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95263](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-95263)

De Causa possessionis, &c. Tit. XII. 417

De Causa possessionis, &c proprietatis.

T I T. XII.

S V M M A R I V M.

1. Doctores referuntur super hanc rubr. scribentes.
2. Materia huius tit. est frequentissima, utilis, & per totum ius diffusa, & difficilis.
3. Causa unde dicitur, & an per simplex, aut duplex scribenda sit, ostenditur.
4. Causa apud Philosophos frequentius accipitur pro principio & origine cuiuscunque rei.
5. Causa pro fructibus, seu accessionibus occasione prouenientibus interdum accipitur.
6. Causa frequentissime pro titulo domini accipitur.
7. Causa accipitur generaliter pro re qualibet, seu quolibet negotio.
8. Causa in hac rubr. & sive alibi accipitur, pro lite, seu questione, aut controvergia.
9. Possessio an à sedibus, vel à pedibus dicatur ostenditur.
10. Possessionis definitio que.
11. Doctores referuntur de significatione nominis proprietatis.
12. Proprietatis nomen & dominium vitram differant, an vero pro eodem accipiuntur ostenditur. p. 13.
14. Proprietas aliquando dicitur plena, interdum nuda.
15. Dominium aliquando plenum, aliquando non plenum dicitur.

V P E R hanc rubr. scripserunt Zabarel, Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anania, Bald. Panorm. Dec. Marian. Socin. Butr. Ripa, Pereg. lib. 3. variar. Guillelm. Durand. in breviario aureo iuris Canonici, fol. 53. verso, Ioan. de Londris in breviario sanctor. Canon. fol. 168. Petri de Ravenna in compendio iuris Canon. Martin. Mesnart. in epitome Decretal. fol. 58. Dan. Venator in analysi methodica iuris Pontif. à pag. 211. Gothon. & Holt. in summa huius tit. Alex. Casian. & Anatol. Germon. in paratitlis ad quinque libros Decret. Barthol. Carthag. in exposit. tit. iuris Canon. Zipe. in analytica postremi iuris Ecclesiast. enarrat. pag. 129. nouissime Ioan. Honor. lib. 2. summ. in Decretal. omnes sub hac rubr. & vol. 3. repet. in iure Canonico ad secundum Decretalium librum, Paul. de Elezarii.

2. Materiam huius titul. vnu frequentissimam dicit Vlpian. in l. Fulcinius §. 1. ff. quibus ex causis in possess. eatur, utilem, & per totum ius diffusam asserit Rebuff. tom. 3. ad leges Gallia tit. de materiis poss. in prefat. in princ. & vitroque foro necessariam dicit Pereg. lib. 3. variar. ad hanc rubr. in princ. difficultem & spinis à Doctoribus obsitam vocat Cujac. ad l. clam possidere §. qui ad mundinas, ff. de acquir. poss. de ea vide Dyn. ad reg. sine possessione. lib. 6. Conan. lib. 3. comment. cap. 8. Donel. lib. 3. c. 6. Vacon. declarat. iuris lib. 2. à princ. Petr. Greg. syntag. iuris lib. 1. c. 13. Medic. sub l. fin. ff. de legib. p. 2. gl. 1. Cou. in reg. possessor. p. 4. à princ. Gilchen. de prescript. p. 2. memb. 3. c. 1. cum seqq. Ex Theologis D. Anton. in sum. p. 1. tit. 3. §. 2. Conrad. de contracti. tract. l. q. 1. 4. Molin. de instit. disp. 12. cum seqq. Lessi. eodem tract. lib. 2. c. 3. n. 3. 9. Sayr. in clavis Regia lib. 9. c. 3. à n. 1. 5. Azor. instit. moral. lib. 1. c. 3. 1. p. 3. Rebello de oblig. institutio p. 1. lib. 1. q. 8.

Causa.] De huius nominis etymologia multiplex significacione, vide Ald. Mamut. de orthographie ratione, verbo *causa*, Brison. eod. verbo, Rebuff. in l. rei appellat. verbo, causa, aff. de verb. signif. Tiraq. in tract. cefante causa p. 1. à n. 2. Christoph. Enni. de princ. iuris l. 1. pag. 365. Randens. de analogiis c. 2. à princ. In primis enim qui volum per duplex si, scribendum causas, à verb. *caeo* ducunt, quia ea est, quae cauet & monet ut aliquid agatur, vel non agatur, ita ex Virgil. Cicer. & Quintil. pluribus etiam antiquorum lapidum inscriptionibus comprobant. mordicus tenet Ald. Mamut. de orthographie ratione, eodem verbo *Causa*, in eademque sententia constans fuit Lipsius. Sed alij frequentius vulgari scribendi rationi per unicum scilicet s, inhaerentes causam à chaos. derulant, quia scilicet confusa illa materia rerum omnium prima causa fuit: alij à Graeco καῦσις quod est ardor, & incendium, quodd causa sit, quæ nos inflammat, & incidit ad aliquid agendum, ita Nic. Pirot. in cornucop. epigram. 46. in princ. & ex nostris Rebuff. in l. rei appellatione, verbo *causa*, aff. de verbis. signif. Sed S. Isidor. relatus in cap. foris, illo tit. deducit causam à *caus*, quia scilicet causa est materia, & origo negotij nondum discussio examine patet: confonant variae Iurisconsultorum auctoritates, in quibus causa pro facto, seu casu, & facti contingentia accipitur l. 3. ff. de iuris, & facti ignor. si ex plagi. & in olim. ff. ad leg. Aquil. ibi, respondit in causa ius esse positum, id est, ut ibi explicat Dionys. Gothofred. ex circumstantia negotij controversi appetat, quodd pro iure statuendum sit, vel alter ius in facto, & facti cognitione esse positum, explicat post Duaren. & alios D. Barbos. in l. Titia, n. 2. 5. ff. solito matrin. Indeque iuxta varias istas etymologias τοκεναι est, id est, nomen plura significans, dicit Brison. eod. verbo, in princ. analogum verò vocat Alex. Randens. de analogiis iuris, c. 1. 5. n. 2. 7. & ex Cuer. Nizol. & nostris Iureconsultis Calepin. & latius quam omnes eiusdem nominis viginti tres significaciones ponit Rebuff. citato loco, apud vtrumque videbis in quo differat causa ab occasione, & bene explicat ex Atist. Tiraq. cefante causa p. 1. ex n. 2. cum seqq.

Primo loco aptid Philosophos principiæ, & frequentius accipitur causa pro principio, & origine cuiuscunque rei, at enim Cuer. de facto causa est quia id efficit, cuius causa est, ut vulnus mortis, trinitas morbi, vide Atistot. Deinde rerum omnium officem causam causarum appellant. Quadruplicem verò explicant omnes, materialem ex qua, formalē per quam, efficientem à qua, & finalē propter quam aliquid fit, & vt explicant Fonslec. instit. dialect. lib. 1. c. 2. 1. cum seqq. Soc. metaphys. disp. 1. & ex nostris Christoph. Enni. de princ. iuris lib. 1. pag. 365. Cahtung. in topicis legalib. loco 10. Sed melius Randens. d. tract. de analog. c. 2. à princ. vbi ex quatuor illis causis fieri, duas esse explicat, efficientem, & finalē, duas verò essendi materialem, & formalē, quæ omnia Philosophis relinquimus, & Grammaticis, ut ad alias acceptiones, que in iure nostro sunt frequentissimæ veniamus.

Secundū causa pro fructibus, seu accessionibus occasione prouenientibus accipitur, ut in rubr. ff. de iuris, & fructibus, & causis, & omnibus accessionibus, ponuntur enim causa distincta ab accessionibus, pro titulis ipsatum accessionum, ut explicat Gothofred. ibid. 8. ante eum Conrad. Lag. in methodo iuris Civilis, tit. de accessionib. Rebuff. vbi suprà. Unde inferri potest ad plurium iurium intellectum in l. preterea 20. ff. de rei vindic. ibi, sed opus est, ut & causa rei restitutur. s. cum fundus 3. k. in princ. ff. s. ceterum petat. ex quibus: &

418 Collectanea Doct. in lib. II. Decretal.

alii comprobant Brilon. de verbis iuris, verbo causa, pro omni commode causam & fructibus, & usus distinguunt, quia complectitur partus, & partus partum & fructus secundos, text. opt. in L. agnis 8. ff. de iuris, & in L. Julianus 17. §. 1. ff. de rei vind. & in L. Julianus 9. §. quia tamens ff. ad exhibendum, pulchritudo Duaren. ad iii. ff. si certum petatur, cap. 7. notans vocabulum esse artis, quod vix in hunc sensum apud alios auctores reperitur, & Anton. Fab. coniectur. lib. 15. c. 1. et med. latius Ioh. Garc. de expens. cap. 23. à num. 47. ubi tangit difficultatem, & antinomiam text. in L. in conventionibus 52. §. vlt. ff. de verbis oblig. dum ait in speculatione vacuam possessionem tradi, venire etiam causam bonorum, id est, fructus, ut docet L. 4 ff. de iur. cum L. 5. §. 1 ff. de actionib. empti, ubi contrarium respondit Pompon.

6 Tertio accipitur & frequentissime causa pro titulo dominij, 3. s. e. plurimi ff. de acquir. poss. veluti ex causa donationis, emptionis, & similius, que vel dominium vel usucapiendi transfr. sunt conditionem, de quibus in L. 3. cum seqq. ff. de public. in rem aet. & in tit. ff. pro emptore, pro donato, & multis similibus confirmat Rebuff. ubi sup. vers. 16. explicat Donel. lib. 5 cap. 14.

7 Quartu accipitur generaliter pro re qualibet, seu quolibet negotio, ut in L. i. iuncta rubr. ff. de condit. causa data, ubi promiscue ponitur datum ob rem, vel datum ob causam, de quo vide quae plene Donel. lib. 14. cap. 21. & in rubr. C. eod. tit. de condit. ob causam. Sic etiam accipitur in L. iurisgentium, §. sed cum nulla ff. de pactis, Brilon. ubi sup. vers. causam, & rem, cui proxima est significatio alia apud nos, & bonos auctores receptissima, pro conditione scilicet, & esse cuiuscumque rei veluti cum res dicitur cum sua causa alienari, id est, cum eodem intre, & onere. l. alienatio 67. ubi notavit Gothofred. ff. de contrah. empt. l. in tabulis 37 ff. de statutis. Sic quod in duriorem causam dicit Vlpian. in L. Grac. 8. §. illud. ff. de fideiust. in duriorem conditionem vertit. Papinian. in L. si testamento 49. §. vlt. in fine ff. illo tit. Sic etiam quod meliorem causam possidentis dicit idem Vlpian. in L. nemo 125. in fine ff. de regul. iuris, meliorem conditionem vertit Bonifac. VII. in reg. in pari 6. l. b. 6. cum multis aliis, quae late Brilon. & Rebuff. adducunt dictis locis.

8 Quibus omnibus, & aliis acceptioribus omisssis, certum est tam in hac rubr. quam innumeris utriusque iuris libri causa accipi pro lite, seu questione, aut controversia, que in iudicium deducitur, quod enim de controversiis, seu questionibus oratoris scribit Senec. in prefat. Controversiarum, controversias nos dicimus, Cicero causas vocabat ad controversias indiciales, non immixtis transferunt nostri, ut eleganter profequitur Petr. Greg. Syntagma. l. 47. c. 7. à princ. & deducitur ex text. in d. c. forus, & ex rubr. C. vi. intra certum tempus criminalis quæstio terminetur, iuncta l. 2. & vlt. eod. tit. Vbi quod in rubr. dicitur quæstio, in ipsis legibus causa dicitur, vnde in L. causas. C. de transact. causa, seu lis transactione finita dicitur, & in L. 1. C. de rebus credit, causa iureinando decisiva dicitur: sic à causa cadere idem est ac item perdere, ut colligitur ex L. feruss 27. ff. de pignorib. iuncta l. Erem. 63. §. 1. de euictionib. & in §. si quis agens, Institut. de actionib. ibi, causa cadebat, id est, rem amitebat: ita Marant. de ordine indic. p. 2. num. 14. cum seqq. Soar. de Pace in praxi in pralud. anno 2. ex num. 2. Petr. Greg. d. lib. 47. cap. 4. & cap. 7. n. 4. Vnde in hunc sensum causa possessionis, & proprietatis in hoc tit. dicitur quæstio seu controversia super possessione, aut proprietate, ut ex Lanfranc. & aliis receptum testatur Rebuff. ubi proxime, vers. inde prosequitur. latissime Marant. d. p. 4.

diff. 7. princip. sive huiusmodi negotium possessionis, aut proprietatis adhuc in iudicium deductum non sit, sive iam in eo discuriat ex omnibus decisionibus huius tit. in quibus Pontifices agentes de possessione promiscue vtuntur his nominibus, causa in cap. 1. controversia in cap. 3. quæstio in c. cum super iudicium, lis & causa in cap. pastoralis, & in cap. cum olim, ibi, causa prædicti iudicibus, iuncto ibi, reservata tamen eis quæstio, & in cap. vlt. ibi, causam, quæ inter Patriarcham, &c. & confirmatur ex vera & recepta traditione, & interpretatione text. in L. 1. ff. soluto marim. quamvis enim gloss. 1. & Doctores ibi variis modis intelligent quod ait, causa doris semper per speciem est, alij enim causam interpretantur, id est, subiectum & materiam doris, alij iudicium, aut instantiam super dote, alij actionem ipsam, que in iudicio deducitur, ut per Alciat. ibi in princip. Melius tamen cum Zaz. Corras. & aliis concludit D. Barbos. p. 1. num. 1. ibidem, generaliter esse accepti-
dam particulare causa, pro negotio, seu materia doris, sive iam deductum sit in iudicium, sive non, ut sensus sit semper illud præcipuum esse & favorable, multaque utilia, & principalia, quæ ibidem latè prosequitur ipse D. Barbosa. Ad text. vero in eforus, ubi Isidor. causam à iudicio distinguunt, responde, ut in eo dixi post n...

Possessionis. 1) De varia huius nominis significacione agunt Alber. in dictio verbo possesso, Brilon. de verbis iuris significat. eodem verbo, Gilchen. de præser. part. 2. membr. 3. cap. 1. numero 15. Cujac. tom. 2. ad L. 1. §. 2. ff. de acquir. poss. & æquiuocum nomen esse docuerunt Imola conf. 63. numero 6. vol. 6. Bertazol. de clausul. instrum. claus. 20. gloss. 2. num. 3. Cardin. Tuschi. tom. 6. lit. P. conclus. 400. numero 5. Raudens. d. tract. c. 15. num. 180. A pedibus appellatum esse possessionem, quasi pedum positionem, ex Labeone ait Paul. secundum vulgarem literam in L. 1. in princip. ff. de acquir. poss. vbi Doctores, sequuntur Forecat. dialog. 7. Carond. vero sumil. lib. 1. cap. 6. in princip. Sebast. Medic. ad l. vlt. ff. de legib. gloss. 1. part. 1. numero 2. Peregr. variar. lib. 3. sub hac rubr. numero 19. Molina d. disp. 1. 2. in princip. Less. d. n. 39. Verum ab hac receptissima etymologia recessit Alciat. in d. l. 1. num. 2. & disjunctionum lib. 1. contendens non à pedibus, sed à sedibus possessionem dici ex Pisanis, seu Florentinis Pandectis, ubi sic scriptum reperiisse tentatur in ead. l. 1. Possessio appellata est (ut & Labeone ait) à sedibus, quasi positio, Alciatum sequuntur Brilon. verb. possesso. Conar. d. cap. 8. Aurel. Dauid. de verb. sign. c. 6. num. 23. Corral. in l. naturaliter §. nihil commune, num. 5. in prelud. ff. de acquir. poss. Cuiac. in d. l. 1. in fine. Vacon. declarat. 3. num. 4. Petr. Greg. d. c. 13. num. 10. vbi hanc opinionem se non reiicere proficit, Gilchen. d. membr. 3. cap. 2. num. 3. vbi probabilem affirmat, Donel. comment. lib. 5. cap. 6. in princip.

Possessionis definitio tam varie à Doctoribus traditur, ut vnuquisque pro suo sensu suam configat definitionem, nam aliqui eam definitum quod sit ius detinendi rem sibi, quos refert gloss. 1. in L. 1. ff. de acquir. poss. Alteri quod sit vnu rei à proprietate separatus, ex Iabol. int. quæst. 115. ff. de verbis. significat. Alij quod sit vnu quidam rei: alij quod sit insufficiencia rei per actus naturales apta producere ciuilis effectus: alij quod sit corporalis rei detentio corporis & animæ iuris administriculo concurrence: quia tamen esset fastidiosum definitiones possessionis à Doctoribus cumulatas in vnum reducere, cùm undecim ponat Bereng. in d. l. naturaliter §. nihil commune prefat. 3. à num. 10. & quatuordecim se repenitit affirmet.

De Causa possessionis, &c. Tit.XII. 419

affirmat, Ripa in hac rubr.n. 12, ideo qui eas ediscere velit, consulat Bart. Alciat. Paul. Iason. Alex. Aretin. Socin. Cuman. Rip. Cujac. & alios in d. l. 1. Couar. in reg. possessor. part. 2. in initio num. 1. Medic. ad l. vli. ff. de legib. gloss. 1. part. 2. num. 1. & definit. 66. in fine, cum definit seq. Anton. Gom. l. 4. Tauri, num. 17. Gilchen. d. membr. 3. cap. 1. à num. 17. Conan. d. cap. 8. num. 2. Carond. d. lib. 1. cap. 6. Brilon. verbo vñus, Petr. Gregor. cap. 13. num. 4. Azot. part. 3. lib. 1. cap. 31. Molin. d. disf. 12. Lessi. d. cap. 3. num. 40. Rebello. d. part. 1. q. 8. sect. 3.

Proprietatis.] De huius vocis significatione trandunt multa scribentes hic, & in d. §. nibil commune, præcipue Corras. Bereng. ac Bolognet. item Rebuff. & Cujac. in l. interdum, ff. de verbis signif. Duaren. lib. 1. disf. c. 17. Petr. Gregor. syntagma iuris lib. 1. c. 12. Vacon. declar. 43. Parlad. rerum quodid. lib. 1. c. 4. Peregrin. d. lib. 3. var. à num. 120. Raudens. de analogis lib. 1. cap. 7. num. 2. Castil. quodid. lib. 1. de vñfructu, cap. 7. 5.

per totum.
12 Proprietatis nomen semper ponitur pro directo dominio, prout ab utili distinguuntur, & ab eo separatum est, itavt nunquam in solo utili possit verificari, nec in eo quod simili coniunctum est, vt communiter tenent Doctores in hunc sensum explicantes iura, qua dominium & proprietatem tanquam duo inter se distincta ponunt, vt in l. si procurator 3. ibi, dominium & proprietas, ff. de acquir. rerum dominii. incerti, ibi, proprietatis, & ibi, dominij. C de interdil. l. locorum, vbi notauit Bart. num. 4. C. de omni agro deferto, lib. 11. text. opt. in l. si ibi 17. ibi, dominium proprietatis, ff. quibus modis vñfr. amit. text. similis in l. proprietatis, C. de probat. ex quibus ita tenet Bald. Dec. & alij communiter, teste Pinel. l. 1. C. de bonis mut. p. 2. num. 6. & 8. Valaf. de iure empti. q. 13. num. 6. hinc resoluentes quod licet certum si si quis in libello proponat dominium ad se pertinere, satis esse quod utili dominium probet, quia verum, & proprium dominium est, non tamen sufficere illud probare, si in libello proposuit proprietatem ad se pertinere, quia utili dominium proprietatis nomine nunquam venire potest: confonat cum hac resolutione alia, quam tradit Parlad. rerum quodid. lib. 1. c. 4. n. 2. cum seqq. quod scilicet dominium sit ius cum vñfructu contradictum, at verò proprietas sit ius ab vñfructu separatum.

13 Sed supradicta resolutio vera non est, quia variis iuriis locis passim ponitur dominium & proprietas pro eodem, cuius enim rei dominium acquirimus, proprie dicimus acquirere proprietatem eiusdem, l. quia ratione 8. §. hac quoque, ibi, traditione nostra sunt, iuncto §. item si quis merces, ibi, transferi proprietatem, ff. de acquir. rerum domin. l. cum in corpus; 6. ibi, proprietatem ad te transire, ff. eod. tit. text. opt. in l. Sempronius 26. ff. de vñfructu. leg. vbi quemadmodum proprietas dicitur deducto vñfructu, ita dominium dicitur vñfructu deducto, sicut per contrarium quemadmodum dominium significat plenum ius proprietatis cum vñfructu, vt communis facetur, ita proprietatis si simpliciter proferatur significat plenam proprietatem cum vñfructu, l. 4. ff. si vñfr. per. l. si ibi, ff. de vñfr. accref. d. l. si ibi; ff. de quibus mod. vñfr. amit. ex quibus atque alio post Fab. in §. omnium, n. 2. 1. Instit. de ali. ita concludunt Pinel. d. n. 6. verfa ad hanc. Duar. d. c. 17. in fine, constanter Donel. lib. 9. comment. cap. 8. verfa hoc idem ius, Raudens. citato loco, Castil. d. c. 7. 5. à num. 4. 7. & 18. arque etiam Cujac. in l. naturaliter §. nibil commune, in princ. ff. de acquir. poss. ff. Brilon. d. verbo proprietas, ibi, ius dominii, & confirmatur ex iuriis, quae proprietatem vocant etiam postquam cum vñfr.

vñfructu consolidata est, l. vñfructu 57 ff. soluto matrim. l. si cum argento 11. 5. si fundum, ff. de except. rei iudic. Ad iura verò in contrarium adducta, que dominium & proprietatem ponunt tanquam diuersa, respondet Donel. dicto loco proprietatem nunquam reperi in significatione diuersa à dominio, nisi cum dominatur cum adiecto, videlicet dominum proprietatis, dominum fernituis, vel vñfructus, aut simili, quia tali adiecto declaratur tunc nos abuti verbo proprietate. Sed melius Pinel. vbi sup. num. 7. respondet iura illa in d. l. proprietatis, & in d. l. fæcili, dum agunt de proprietatis dominio, accipere proprietatem in alio sensu, secundum quem accipitur pro re ipsa, de cuius agitur dominio, vt latè comprobatur Rip. in bac rubr. num. 43. Alia verò iura, quæ promiscue vñntur nomine dominium, & nomine proprietas, d. l. si procurator, d. l. incerti, magis confirmant hanc partem, quatenus ponunt vñum, alterum tanquam synonyima habentia eandem vim & significationem, vt bene considerat multis adductis Castil. d. c. 7. 5. n. 18. & seq.

Ex quibus deducitur quod quemadmodum proprietas dicitur aliquando plena, quando scilicet cum vñfructu coniuncta est, aliquando nuda, quando ab eo est separata, vt quoad vñfructus membrum constat ex Iureconsultorum testimonii supra in princip. positivis: ita etiam dominium aliquando plenum dicitur, quia directum utili coniunctum, seu consolidatum est, & insuper ipse dominus rei habet eius vñfructum, vt deducitur ex §. vlt. Instit. de vñfr. aliquando non plenum dicitur, quando directum est penes vñum, utile penes alterum, vel quando proprietatem habet deducto vñfructu, vt adnotarunt Petr. Greg. d. lib. 1. c. 12. n. 5. & 7. Pinel. d. p. 2. n. 4. Deinde & per contrarium, quemadmodum dominium si absolute ponatur comprehendit vñfructus directum & utile, & plenum ius disponendi de re iuxta prædictam Bart. definitionem, & tamen si proferatur prout opponitur utili dominio, iuxta l. 1. ff. si ager vestig. solum directum complectitur. ita etiam proprietatis nomen si proferatur ad differentiam vñfructus de nuda intelligitur, vt concludunt omnia iura de vñfructu discretius agentia, & de proprietate: si autem simpliciter, sicut in concreto fiat mentio proprietatis, de plena intelligunt quæ cadent est cum dominio. vt ultra supra citatos qui tenent dominium & proprietatem idem esse. resoluti Marescot. variar. resolut. lib. 1. cap. 2. 9. ex num. 64. idque apertius voluerunt omnes qui docent nomen proprietatis simpliciter prolarum plenam proprietatem demonstrare, & dominium cum vñfructu coniunctum, vt ex Fab. Bereng. & aliis comprobatur Castil. vbi supra à num. 4. tum ex multis, tum præcipue ex l. 4. ff. si vñfr. per. cum similibus quæ probat proprietatem cum vñfructu consolidatam adhuc proprietatem appellari, quod etiam optimis rationibus confirmat Donel. per tot. d. cap. 8. & prosequitur Rebuff. vbi supra vers. sexto, cum seqq. dum probat proprietatem aliquando pro dominio pleno accipi, si proferatur simpliciter, vt in 8. item si quis merces, l. 3. si de rerum domin. aliquando pro nuda proprietate quando vñfructuario opponitur, quod etiam docuit Brilon. citato loco. Vide quæ dixi in tract. de appellativa re. borum viris que iuriis sign. appell. 12. 5.

S V M M A R I V M.

i Causa possessionis & proprietatis sub eodem indice terminari debet; nec contra absentem est pronuntiandum.

2. Momenti

420 Collectanea Doct. in lib. II. Decretal.

- 2 Momenti nomine possessionis causa significatur.
 3 Possessionis causa momentanea appellatur, quia exigui momenti, seu parui censetur praividici.
 4 Possessionis, & proprietatis causa sub uno, eodemque decidenda est.
 5 Declaratur text. in cap. vlt. de iudicis.
 6 Licentiatum gradu decoratus in una Universitate non potest gradum Doctoratus in alia recipere, nisi prius in alientium fiat.
 7 Citatio que defensionem in se continet à Principe tolli non potest.
 8 Processus habitus à Principe contra partem inaudiam, invalidus est, tam in civilibus, quam in criminalibus.
 9 Princeps existente iusta causa potest contra absentem, & inauditum sine citatione procedere.
 10 Declaratur text. in presenti.
 11 Principi afferenti se ex iusta causa motum sine citatione procedere an fides sit adhibenda, ostenditur.
 12 Citare non oportet quos minus principaliter, & secundario negotium taggit.
 13 Praividicium illud solum consideretur, quod venit principaliter, non secundario, quando de illo agitur.
 14 Citari non oportet ad actum, qui prefens est illi, & contradicendi, atque ita se defendendi facultate haberet.
 15 Citatione non premisa potest procedi quando periculum est in mora, vel agitur de ferenda sententia in ultima die compromissi, seu termini a partibus preservari.
 16 Teste parte non citata recipi possunt circa idoneitatem personae, cui de beneficio prouideri mandatur.
 17 Teste parte non citata recipiuntur contra potentes in causa heresis.
 18 Citatio necessaria est etiam in interlocutoriis sententiis, & in causis summarioribus, extrajudicialibus, & conjuris.

C A P. Susceptis. I. Greg. Magn.

- C**ausa possessionis & proprietatis ab uno eodemque iudice cognosci debet, nec sententia est ferenda parte non audit, nec contra absentem non contumacem. Colligunt ex Ordin. Abb. antiqu. Collect. Zabar. Bellam. Iobn. Andr. Innoc. Iml. Anan. Host. Bald. Anch. Panorm. Dec. Mari. Socin. Butr. Ripa. Cujac. Cened. collect. 94. Henric. Rebuff. Vinian. in ratione. secundi libri iuris Pontif. pag. 85. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 227. habetur apud Gregor. Magnum lib. 7. regis. epistolarum iudic. 2. epist. 98. sine 100. vbi ius narratur & facti contingenti, remissiu Ximen. in concord. p. 1. & 2. & Calal. in annot. referunt originaliter ab Ant. August. collect. 1. Decret. lib. 2. tit. 8. c. 1.
- 2 Tam momenti, quam proprietatis.] Momenti nomine causam possessionis significari resoluunt communiter omnes, per text. ibi in l. 1. C. si de momentanea possess. fuerit appellatum, & in l. 1. C. vbi de possessione agi oporteat, & in l. momentanea 8. C. unde vi, Cujac. lib. 1. obseru. 2. o. & lib. 2. obseru. 3. 5. Alberic. & Brifon. verbo momentum, Mantu. sing. 263. Donel. comm. iuris Cimilis, lib. 28. c. 6. vers. iam vero, Ozasc. decif. 25. à princ. Parlad. rerum quodid. lib. 1. cap. à princ. & plures relati per Sigism. Scacc. de appell. q. 17. limit. 6. memb. 1. à n. 2. qui omnes multa tradunt de ratione quare possesso momentum, & causa possessoria momentanea appellatur, & communiter eam solent Doctores assignare, ex eo scilicet momentaneam appellari, quia exigni momenti, seu parui censetur praividicij, ex Bart. in l.

admonendi, n. 55 ff. de iurevis & in l. 2. ff. de appell. recepto secundum Rebuff. ad leges Gallie tom. 1. tit. de sent. executoriis. art. 9. gl. 3. n. 8. communem fatetur Parlad. c. 9. n. 3. sequitur Donel. citato loco, & ea non esse recedendum concludit Scacc. d. memb. 3. n. 6. Alij non abs re possessionem momentaneam dici referunt, quia parum duratura est, sen qui apta est per momentum durare apud possessorem, scilicet ubi primum actor de proprietate docuerit, gloss. Host. Abb. n. 7. in praesenti, Ozasc. n. 5. & alij relat. a Scaccia d. memb. 3. n. 2. vbi n. 35. cum pluribus, quos ibi referit, refoluit causam momentaneam possessionis dici quancumque sine adipiscendae, sine retinendae, sine recuperandae.

Sub uno eodemque iudice.] Notatur ad hoc quod 4 causa possessionis & proprietatis sub uno, eodemque iudice decidenda est, vt per Menoch. remed. 15. recip. à n. 2. 16. Alphan. collect. 1. 20. & per alios citatos a Cened. d. collect. 94. n. 1. quod quidem huius text. notabile procedit non solum quando possessorum agitur insimil cum petitorio; eoque pendente, sed etiam quando finita causa possessionis agitur super proprietate, adhuc enim idem index, qui de possessione cognovit, super proprietate adeundus est, quia continentia causæ dividenda non est, tum quia index, qui de possessione cognovit magis instrutus est, vt proprietatis negotium valeat decidere, notarunt gloss. in l. nulli. C. de indic. quam sequitur ibi Bart. n. 2. & Iaf. n. 1. Card. Tusch. tom 6. lit. P. concl. 446. à n. 4. Donel. tom. lib. 17. c. 8. vers. secundi accepti. Cabed. Lufit. decif. 32. à n. 1. p. ... Verum obstat maxime text. in cap. vlt. sup. de indic. vbi Potetas Florentina super possessione, vel quasi iuri eligendi proruit sententiam, & tamen negat eandem potestatem de proprietate, vel quasi eiusdem iuri posse cognoscere, sed potius Episcopo, & aliis indicibus commitit Sum. Pont. causam proprietatis, nam proprietas cum possessione nihil habet commune, nullumque conexitatem, sed longè separata est vna ab altera, l. naturale, §. nihil commune, ff. de acquir. possess. Propter qua forsan existimauit Cujac. lib. 2. obseru. 4. 5. text. nostrum cum simili non cogere, neque necessitatem imponere iudici, qui de possessione cognovit, vt necessari de proprietate cognoscatur, sed ei solum facere facultatem, vt de ea conosceri possit si voluerit, iuxta reg. text. in l. non quicquid 40 ff. de indic. qui quidem intellectus sustineri non potest, illumque meritò improbat Menoch. de arbitrio. cas. 371. n. 9. Iacob. Sahag. ad cap. inf. de sequent. possess. n. 8. 3. cum seqq.

Quare prædictum nostri text. notabile procedere quando actor & res sunt eiusdem fori, illud vero deducetur ex d. cap. vlt. habere locum quando fuerint diuersi fori, inducentis in altero omnino modum incompetentiam, vt erant in terminis illius Abbas, & Monachi, qui intentauerunt possessorum, tenet gloss. 2. in d. cap. vlt. quam sequuntur ibi Abb. num. 1. 4. & 15. Felin. num. 8. & alij communiter adducentes generalem reg. text. in cap. cum sit generale, de foro comp. cum similibus, qui probant quod actor sequitur forum rei, unde si vnius alterum conueniat super possessionem, forum rei conuenienti sequi debet, si autem alter ipsum super proprietate conueniat eiusdem rei forum adire debet: vel clarius poteris dicere regulam huius text. procedere non posse quoties index, qui de possessione cognovit, incapax est ad cognoscendum de proprietate, vt planè contingit in terminis illius text. in d. cap. vlt. quia licet Potetas Florentina competens esset, contra Communitatem de Castro quando conueniebatur super possessionem, quia laica est eadem Communitas, non tamen potuit esse competens

De Causa possessionis, &c. Tit. XI. 421

competens in causa proprietatis, in qua ab ipsa Communitate conueniebantur Rector, & Monachi, in quorum causis quando veniunt ut rei, iudex laicus omnino est incompetens, & veritus, iuxta reg. text. in c. si diligenter, de foro comp. cum similibus; & retento hoc intellectu, & cōcordia ad prædictos textos, non est cur accedamus alii, literam textus in d. cap. vlt. aliquatenus restringentibus, dum resoluunt Potestatem Florentinam negligenter se gessisse in administranda iustitia monasterio, quatenus constitit sibi de quasi possessione ciudem monasterij circa eligendum Communitatis Rectorem, ante factam restitutionem monasterium spoliatum nudum restitutum cogebat super proprietate eiusdem juris eligendi in iudicio seculari respondere, iuxta reg. text. in cap. vlt. sup. de ordine cognit. & in c. & in c. in literis, infra de rest. spoliat. eamque nimiam negligentiam colligunt ex verbis ipsiusmet text. in d. c. vlt. ibi, Super possessione, vel quasi iuris eligendi definitum sententiam promulgant, iunct. ibi, sed postmodum Abbatem, & Conuentum prefatos ipsa Potestas cogit Communitati prædicta super proprietate, vel quasi memorati iuris in seculari iudicio respondere, iunct. ibi, unde vobis iniungimus, ut si ita esset, cogeremus Communitem tandem elecsum à Monachis in Rektorem admittere; qua omnia satis ostendunt post promulgatam sententiam, qua restitutionem fieri aubebat, eam factam non fuisse propter iudicis negligentiam, & idem summum Pont. præcipit Episcopo, & aliis iudicibus, ut eam faciant, & post factam andiant Communitatem super proprietatem, unde tali data negligentia inferunt potuisse adiri summum Pontificem, & omisa Potestate Florentina, que de possessione cognoverat, caufam granaminis, & in consequentiā totum negotium principale, iudicibus Ecclesiasticis committere, iuxta reg. text. in c. licet, & in cap. ex tenore, sup. de foro compet. vbi dixi, qui quidem intellectus licet notandum sit, eumque fererit Felin. ibi n. 6. vers. probat etiam alter tamen, quod antea rectuli, probabilior, & litera textus magis conueniens & conformis est.

6 Ad illam verò conclusionem, que ex prædictatis verbis huius texti colligunt, quod scilicet condecoratus gradu Licentiatura in una vniuersitate, non potest gradum doctoratus in alia recipere, nisi prius in ea Licentiatu sit, vide Iason. in l. nulli, n. 10. C. de iudic. Cened. d. collect. 9. 4. n. 2.

7 Nec nos contra inuiditam partem, &c.] Notatur ad hoc quod non potest Papa quidquid definire contra absentem non citatum, non auditum, legitimè conniūctum; ratio est, quia citatio defensionem in se continet, que à iure prouenit naturali, & ideo à Principe tolli non potest, vide Couar. præf. c. 26. n. 6. Mant. dial. 9. 8. Roman. sing. 6. 4. Vant. de null. tit. ex defectu civit. à princ. Marant. de ordine iudic. p. 4. dist. 16. à n. 10. Pinel. in rubr. C. de ref. vend. p. 1. num. 2. 1. Menoch. de arbitri. lib. 1. quæst. 17. n. 5. Petr. Gregor. Syntag. iuris lib. 48. cap. 2. num. 2. & plures de quibus Cened. d. collect. 9. 4. n. 3. quibus addit. Azin. in præxi. §. 7. cap. 5. Soar. tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 2. num. 5. pag. 2. 88. in fine, Bajard. ad Clar. §. 4. quæst. 21. num. 8. Peregrin. de iure fisci, lib. 1. tit. 3. n. 61. vers. notandum tamen est, Simanch. de catholic. instit. c. 2. à princ. Soar. de Pace in præf. tom. 1. p. 1. temp. 3. à n. 4. Ioan. Barber. in viatorio iuris, p. 4. rubr. 1. n. 10. Rot. apud Fatinac. decisi. 179. n. 2. & 3. part. 1. recent. Camill. Borrell. ad Bellng. in specul. Principum, rub. 1. §. restas exemplis, in verbo citatis & de compromiss. §. 4. gloss. 4. n. 2. & à n. 32. & de pref. stat. Regis Carhol. c. 39. à n. 1. & in summa omnium decisi. tit. 14. de citat. à n. 1. Guttier. canon. lib. 2. cap. 1. 6. à n. 1. Trinil. Venetia decisi. 68. num. 1. lib. 1. Tom. I.

Ludou. Rodolph. de absolute Principis potestate c. 6. num. 46. Ludou. Miranda de ordine indic. quæst. 14. artic. 4. concl. Amat. Roderic. de modo, & forma videndi, seu examinandi processum, c. 4. n. 16. & 17. Ac 8 proinde processum habitum à Principe contra partem inauditum invalidum esse tam in civilibus, quam in criminalibus, tenuit gloss. verbo quominus, in l. ult. C. de legib.

9 Limita primò huius textus regulam, vt non procedat statim iusta causa, nam ea existente potest Princeps tam in civilibus, quam etiam in criminalibus sine citatione contra absentem, & inauditum procedere, nam licet citatio quatenus importat iustam defensionem, minime tolli possit, nullum tamen est inconveniens quod occurribit in iustis circumstantiis, quæ cessare faciant rationem illam iustæ defensionis à lege, vel à Principe certis quibusdam casibus tolli possit, atque ita ragulam huius text. & Clem. pastoralis, & ceterum, de re iudic. tam in decisione, quam in ratione, quod citatio defensio est proueniens à lege naturali, limitandum esse, si detur iusta causa in Princeps anferente, docuit gloss. in l. ult. is, qui 4. in ultimis verbis, ff ex quibus causis maiores, & alij, quos referunt & sequuntur Abb. hic n. 4. Iason. in l. 1. n. 9. vers. limita, ff. de const. Princip. Dec. in c. ex parte, 2. n. 4. sup. de leg. & in c. dilecti, n. 1. infra de excep. late Mench. de success. præf. in pref. lib. 1. à num. 10. & 107 & illustr. lib. 1. c. 19. n. 1. & cap. 3. à n. 9. Non obstat 10 negativa illa, nec nos, de qua in text. qua iusta verbo potest, omnino denegat potestatem Principi contrarium faciendi, iuxta ea, quae referunt citati per me de dictio. lib. & clausul. dict. 2. 1. C. num. 2. quia responderetur non procedere quando aliqua iusta occurrit causa, quæ faciat cessare legis naturalis obligationem, & dicet nullum subsistere legitimam defensionem, cuius solummodo respectu citatio ad ius naturale pertinet; & confirmans ex communi intellectu quem in simili Doctores tradunt ad text. in c. 2. & in cap. numer. & in cap. vlt. sup. de bigamus, dum probat non posse Pontificem contra Apostolum cum bigamo dispensare, vt intelligatur sine magna, & iusta causa, vt per Soar. de cœnur. tom. 5. dist. 46. sett. 1. princ. & omnino n. 6. Sayr. cod. tract. lib. 6. c. 6. n. 2. & 3. Vide supra dicta huius texti verba ibi, non possumus, & c. intelligenda sunt absolute, & indistincte, ubi non datur iusta & sufficiens causa, vel non possumus, scilicet facile iuxta l. 1. §. vlt. vbi gl. ff. 2. ff. de acquir. poss. Rebuff. in l. nepos, vers. 8. cim. seqq. de verb. sig. if. Alciat. lib. 3. parado. c. 4.

Vtrum autem Principi afferenti se ex iusta causa motum sine citatione procedere, fides debet adhiberi, vel alias in dubio iusta causa subsistere sit presumendum, quæstio est inter scribentes valde controveneria de qua vide Abb. hic n. 4. Pinel. d. c. 2. n. 7. Mench. d. præf. n. 1. 9 & plenè adductos per Molin. de primog. lib. 1. c. 8. n. 2. Menoch. de præf. lib. 1. præf. 10. à princ. & num. 52. Cetul. communismus contra communes, q. 52. à princ. & ex eorum dictis negativa receptio est opinio, quia licet & alias pro Princeps, imo pro quolibet iudice sit presumendum, hoc tamen non procedit in iis, quæ illicita sunt, & sine causa facere eis licitum non est, nam si de causa non apparet, presumptio iuris est, quod illicite sit, l. quæ testamenrum, ff. de probat. l. si donationem, C. de collat. cum similib.

Secundò limita, vt non procedat in his, quorum principaliter non interest, non enim citari oportet, quos minus principaliter, & secundari negotium tangit, vt per gloss. 2. in l. de unoquoque, ff. de re iudic. communiter receptam secundum Couar. præf. c. 1. 3. N. 11. num. 5.

422 Collectanea Doct. in lib. II. Decretal.

num. 6. col. 1. &c plures alios, de quibus Alphan. collect. 688. vers. ad gloss. 2. & latè confirmat varia adducens exempla Azin. d. cap. 5. limit. 2. Gabr. commun. tit. de citat. concil. 1. n. 319. cum seqq. nam quoies de præindicio agitur, certum est illud solum considerari, quod venit principiter, non secundari, iuxta regi text. in l. 1. ibi, prima enim ratio, ff. de autoritate, tuorum notat glof. vlt. in c. quamvis pactum, de partis in 6. recepta communiter ex infinitis relatis à Tiraq. in 17. res inter alias, à n. 5. Gom. in reg. de iure quatuor. 3. Cou. in c. Raynusius de testam. §: 10. n. 9. & in eod. c. quamvis pactum, p. 3. §. 3. 4. 7.

14 Tertiò limita vt non procedat quando ad quem principaliter negotium pertinet praefens est in indicio, non enim oportebit eum specialiter citari ad actum, eti praefens est, & contradicendi, atque ita se defendendi habet facultatem, ita Gabr. d. concil. 1. n. 8. 11. Vant. d. tit. ex defectu citat. n. 7. & 9. & tit. quibus modis sententia nullitas reparatur, n. 116. Nisfel. fallent. 6. Ceuall. communum contra communes q. 808. à n. 18. tom. 1. Gam. Luf. decisi. 24.

15 Quartò limita quando datur periculum in mora si præmittatur citatio, potest enim absque ea procedi, veluti si agatur de capiendo debitore suspecto de fuga, secundum Bart. in l. ait. prætor. §. debitorum, ff. que in fraudem credit. Vel si agatur de ferenda sententia in ultima die compromissi, seu termini à partibus præfixi, secundum Paul. Castr. in l. admonendi, col. penult. ff. de iure. & alios relatios per Gabr. d. concil. 1. à n. 302. 304. & 306.

16 Quintò limita vt non procedat quando aliqui committitur examinatio testimoni super idoneitatem personæ, cui beneficium provideri mandatu, posse enim parte non citata recipi huiusmodi testes notavit glof. verbo repelluntur in Clem. 1. de offic. deleg. recepta ex Socin. regul. 406. limit. 2. & pluribus aliis, quos refert Gabr. d. concil. 1. num. 309. & 310. glossæ doctrinam declarat.

17 Sextò limita in causa hæresis in qua contra potentes recipi. atque testes parte non citata, neque publicatis nominibus testimoni, iuxta text. in cap. vlt. vers. iubemus, & verbo cessante, de heret. in 6. explicit Simanch. de catholic. rit. 64. à cum 27. Direct. Inquisit. Roj. Penna, Salzed. & alij, quos refert Cened. ad Sex-tum collect. 6. n. 1.

18 Aliquid volumus definire.] Amplia procedere eiam in interlocutoriis sententiis, nam & in his citationem esse necessariam consuluit Roman. consil. 71. à n. 2. resoluunt Gabr. d. concil. 1. n. 40. vers. contrarium, Azin. d. §. 7. c. 5. limit. 100. n. 2. Card. Tusch. om. 1. lit. C. concil. 2. 68. n. 1. Et in causis summatis, licet enim in eis sine ordine iudicij sit procedendum, minimè tamen prætermitti potest citatio saltem prima, vt expressè decidit text. in Clem. sapè. §. non sic, de verb. signific. vbi notarunt Anch. in princ. & Natta n. 5. Gabr. d. concil. 1. n. 36. cum seq. Azin. d. c. 5. limit. 34. num. 4. Card. Tusch. lit. C. concil. 2. 68. n. 13. Et in extrajudicitalibus, Gabr. d. concil. 1. n. 64. Card. Tusch. d. lit. C. concil. 2. 68. n. 43. cum seqq. Et censuris, quas non nisi præcedente citatione, seu canonica monitione ferri posse, probat text. vbi notant omnes, in c. de presbyterorum 17. 9. 4. cum similibus, Nauar. in man. c. 27. n. 11. Couar. in calmas. p. 1. §. 9. à n. 4. Vgolin. de censur. tab. 1. c. 18. d. princip. dict. concil. 1. n. 16. 5. & 168. Falcon. reg. 68. Gutiér. canon. lib. 2. c. 16. à princ. Tolet. in sum. lib. 1. cap. 9. Soar. de censur. tom. 5. disp. 3. seq. 8. à princ. Sayr. eod. tract. lib. 1. cap. 12. n. 5. Annila eod. tract. disp. 1. cap. 5. dub. 7. cum seqq.

S V M A R I V M.

- 1 Causa possessionis, & proprietatis simul tractari possunt, alias causa possessionis procedere debet.
- 2 Index datus, ut de proprietate cognoscatur, aliquid de possessione pronuntiare non posset, quod multis modis declaratur, vi ibi.
- 3 Princeps potest concedere, ut de petitorio, & possessorio simul agatur.
- 4 Possessorum quando ab altera parte per modum reconnectionis deducitur, eadem sententia simul cum petitorio est terminandum.
- 5 Testium publicatio facta in possessorio non impedit queminus alii recipiantur in petitorio etiam super eisdem articulis, vel directo contrariis.

C A P. Ad Ultimum. II. Cœlest. III.

Causa possessionis, & proprietatis possunt simul tractari quoad suscipiendos testes, & allegationes, ut parcant sumpibus partium, his tamen acceptis, prius est expedienda causa possessionis, seu prius pronuntiandum est in possessorio, quamvis petitorum simul terminetur. Collig. ex Ord. Abb. antiqu. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Innoc. Imol. Anan. Host. Bald. Panor. Dec. Anch. Butr. Petr. Rebuff. Cuiac. Viu. in ratione. libr. iur. Pont. pag. 86. Alagona in compend. iur. Canon. pag. 227. remissio Ximen. in concord. p. 2. referuntur ab Ant. Aug. collect. 1. Decret. lib. 2. tit. 6. c. xvi.

Vt de possessione, & de proprietate cognoscant, &c. Ego non sufficit unum exprimi, ut index de altero cognoscatur, nam si index datus fuerit, ut de proprietate cognoscatur, & aliquid de possessione pronuntiatur, inutilis est sententia, ut notant Doct. per tex. ibi in l. 1. de propriet. C. si à non comper. iudice, vbi Cuiac. Ozalc. dec. 78. n. 10. Menoch. remed. 15. recup. n. 368. Sahag. ad c. 1. de sequent. pess. à n. 86. qui omnes inferunt indicem specialiter datum super proprietatem de possessione, super qua exp̄s non fuit delegatus, cognoscere non posse. Quando tamen index de possessorio, & petitorio simul cognovit, & probationes recepit, illisq; discussis, & examinatis super utroque cōstat & liquet, in quo resoluendum est super utraque necessariò esse pronuntiandum, iuxta tex. in cūm dilectus. inf. hoc tit. ita tamen licet utrumque una sententia debeat terminari, in pronuntiatione tamen præcedat possessorio, ut fecit Pontifex. in c. cīm Ecclesia Satrina, inf. hoc tit. faciunt quæ Vant. de null. tit. ex defectu iuris dict. à n. 18. 2. vers. si tamen. Verū si index recepit probationes super possessorio, & petitorio quæ nondum discussæ, & examinatae sunt, poterit prius dictere, & examinare eas, quæ super possessorio factæ sunt, qui est calus nostræ textus intelligendo verbum illud, audient, quo vtitur, id est, examinant, cum Abb. hic n. 4. & Cuiac. licet gl. interpretetur, id est, publicent. Amplia decisionem supra proximè possum ex casu huius text. deducunt procedere non solum quando tacito, vel expresso parti consensu simul possessorio, & petitorio actum est, sed etiam quando speciali gratia, & Principis rescripto altera pars impetravit, ut de possessorio, & petitorio simul cognoscatur, contrareg. tex. in c. vlt. sup. de ordine cognit. & in c. 1. de rest. spol. cum similib. nam licet ex vi talis gratiae de utraque simul index cognoverit, poterit nihilominus, si viderit expedire, super solo possessorio prius probationes diligenter illudque sententialiter definire, nam eti grata tollat priuilegium illud, & operetur, ut de utroque cognoscatur, cum semoto priuilegio de solo possessorio est cognoscendum, sicut etiā idem operatur tacitus, vel

De Causa possessionis, &c. Tit.XII. 423

vel expressus partim consensus, ut diximus, non tam in uno, atque altero casu admittitur iudici facultas quominus possit discutere prius probationes super possessorio, & illud definire, si videbit expedire, iuxta text. in praesenti, & post Bellam. deci. 506. notabiliter resoluunt Staphil. de literis gratia, iii. de signatura literarum iustitiae, §. 2. a. n. 5. O&et. Vefr. in praxi lib. 4. c. vlt. n. 2. vers. omni tamen casu, quod autem huiusmodi gratia licet a Principe concedi valeat, vt de petitorio, & possessorio simul agatur, tenuerunt Alexand. conf. 5. 4. n. 2. vol. 5. Menoch. remed. 15. recup. n. 363. cum seq. Anton. Thefaur. deci. 1. 5. D. Barbos. in l. si de vi, à n. 166. ff. de iudic. Fachin. controv. iur lib. 8. c. 7. Marches. de commission. p. 1. c. 21. à n. 97. pag. 243. quicquid contrarium velint Grammat. conf. ciuiti, 84. n. 3. Gabr. comm. iur. de restit. spoliat. concil. 1. n. 14.

4 Limita textus decisionem quando possessorium ab altera parte per modum recommentionis deducitur, nam tunc semper eadem sententia insimul cum petitorio est terminanda, nec potest index super possessorio prius discutere probationes, & illud prius definire, vt post Rip. hic n. 192. & Beroi. in quest. familiariis, q. 23. n. 11. testatur personalis de adipiscenda possess. n. 460.

In gloss. *Audiant, ibi, id est, publicent.* Melius dicere poterat discutant, & examinet, vt aduentunt Cujac. & Abb. n. 4. in praesenti, secundum tamen glossa sententia notabilis hunc text. pro recepta eorum sententia, qui limitant reg. text. in cap. ex tenore, infra de restib. cum similib. quod post publicatas attestations non possunt recipi testes super eisdem articulis, vel directo contrario, vt non procedat in terminis huius text. quando publicatio testimoni facta est in possessorio, non enim impedit quominus alij recipiantur in petitorio etiam super eisdem articulis, vel contraria, tum quia causa diversa sunt, iuxta l. naturale, §. nibil commune, ff. de acquir. possess. tum etiam, quia publicatio testimoni in causa summaria non impedit receptionem testimoni in iudicio plenario, vt probat text. in c. veniens, q. 8. infra de restib. vbi notant ad hoc propositionem post Rot. Felin. n. 9. & infinitis adductis comprobat Farin. in praxi crimin. p. 2. q. 73. n. 107.

S V M M A R I V M.

- 1 Spoliatus possessorio, & petitorio simul agens si possessoriem, & spoliacionem probat, sed non dominum, & proprietatem, obtinet in possessorio, sed succumbet in petitorio.
- 2 Episcopus cur dicatur pastor, remissione.
- 3 Electio est celebranda in communione, & communiter, non vero singulariter per particulares.
- 4 Electio unanimiter, seu concorditer quando facta dicatur, ostenditur.
- 5 Spiritus Sancti gratia in electionibus Praelatorum innotetur.
- 6 Principium omnium gerendorum a Deo sumendum.
- 7 Electionis confirmatio petenda est a Metropolitanano, vel immediato superiore.
- 8 Ecclesia Conuentuales que dicantur, ostenditur.
- 9 Possessor predecessori successori prodest.
- 10 Declaratur text. in praesenti, & n. 11. & 14.
- 11 Iuris eligendi, & aliorum incorporalium quasi possesso amittitur si possessor iniurias, & contradicens excludatur ab actu ad eadem iura spectante.
- 12 Adhuc non probante reus absolvitur.
- 13 Electiones Episcoporum ad solos Canonicos Ecclesiarum Cathedralium regulariter pertinent.
- 14 Electio facta ab eo, qui in possessione vietus est, irritari potest, licet in petitorio vietoriam reportauerit.

Tom. I.

- 17 Lex penalis utens verbo, aut participio significante actionem futuri temporis, sententiam a iudice ferendam continet.
- 18 Prescripicio tempus legitimum requirit.
- 19 Sententia sola in incorporalibus possessionem non transfers ab illo que ait. f. 8. o.
- 20 Iuris eligendi ad quasi possessionem acquirendam, quae sint necessaria, ostenditur.
- 21 Alius mera voluntatis iuris necessitatem excludit.
- 22 Possessor conferendis acquiritur ex unica collatione sortita effectum.

C A P. Cùm Ecclesia Sutrina. III.

Innoc. III.

Spoliat si simul agat de possessorio, & petitorio, & bene probat spoliacionem, sed non dominium vel proprietatem, ei restitutur possessio, sed succumbet in petitorio, seu proprietate, vt accidit clericis Sutrina Ecclesie, qui contra Canonicos probarunt possessionem, sed non proprietatem eligendi Episcopum. Colligunt ex Ordin. Abb. antiqu. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andri. Imol. Anan. Host. Innoc. Bald. Panormi Petr. Rebuff. Henric. Dec. Marc. Socin. Buitr. Cuiac. Viu. in ratione 2. libri iur. Ponif. pag. 86. Alagona in compend. iur. Ca. on. pag. 228. remissione Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 3. Decret. lib. 2. tit. 5. c. 1.

Pastore vacaret.] Episcopus cui dicatur pastor dixi 2 de offic. & potest. Episc. p. 1. tit. 2. c. 1. n. 9.

Comunens in unum.] Ergo in communione, & communiter, non vero singulariter per particulares, & singulariter conuersus electio est celebranda, vt docet text. in cap. in Genesi 55. vers. nec etiam, sup. de elect. explicavit Rip. hic n. 12. & Rebuff. n. 5. Bertach. de Episc. lib. 1. p. 3. q. 31. Petr. de Baxio in direct. p. 3. c. 21. Petr. Gregor. ad tit. de elect. o. 5. à n. 2. & c. 16. per totum.

Vnanimiter elegisti.] Licet verbi seu nominis proprietas attenta, vt electio vnamimiter, seu concorditer facta dicatur, requireatur omnium, nemine discrepante, consensus, vt notat gloss. verbo concordent, in c. cupientes, & alia similis verbo in discordia, in c. querundam, de elect. l. 6. quas recipiunt. Doctores communiter secundum Abb. n. 16. Felin. n. 8. in c. 2. de re iudic. Iason. in l. de siede commiss. n. 5. C. de transall. & post alios Lambertin. de iure patr. art. 8. sexta q. prince. p. 2. lib. 2. à n. 2. hoc tamen procedit in his, que sunt à pluribus, vt singulis, in his vero, que à pluribus sunt iure collegii, seu Capituli concorditer, & vnamimiter dicuntur factum, quod à maiori parte fit, vt probat text. in c. in causis 30. de elect. & in cap. ad aures, ibi, a clerico uno excepto vnamimter celebrata, de his qua vi, notant Dec. & Cagnol. n. 3. in l. alia. 1. 2. 3. §. referunt. ff. de regulis iuris, Bald. & Card. in d. c. Quicquid contrarium tenent Burr. n. 5. Abb. n. 2. Rip. n. 3. & Rebuff. n. 10 in praesert. resoluentes omnium, nemine discrepante, requiri consensum, vt electio concorditer, seu vnamimiter facta dicatur.

Spiritus sancti gratia invocata.] Notatur ad hoc quod in electionibus Praelatorum Spiritus sancti gratia innocatur, unde pro forma, & validitate electionis præmittendam esse Missam de Spiritu sancto constituit Basileense Conc. in pragm. sanctorum, §. & cum humana fragilitate, notant Abb. hic n. 1. & Rebuff. n. 8. Baxio in directorio elect. 3. c. 12. n. 2. Petr. Gregor. d. tit. de elect. c. 15. n. 3. quod magis laudandum est hodie ex Host. referente Cortal. de Sacerdotio; pari.

N n 2 cap. 3

424 Collectanea Doct. in lib. II. Decretal.

⁶ 3. n. 10. quod iam in vñ non sit inspiratio Spiritus sancti, quod columba, quae eum afferre solebat, iam diu à corvo sit enecata, vide etiam decretum Concil. Trident. sess. 24 de reformat. c. 1. vbi sancte monet, & præcipit, vt vacante Episcopatu statim supplicationes, & preces publica & privata habeantur: quibus Clerus, & populus bonum pastorem a Deo valeat impetrare; sed vide quo dixi ad cap. cum terra, 14. n. 6. sup. de elect. nam principium omnium gerendorum à Deo sumendum, & Pontifices, & Imperatores docent in cap. in nomine Domini 23. dist. & in princ. Codicis, & in l. 2. C. de officio prætoris Africæ, cum multis adductis per Cald. Pereira de empt. c. 1. n. 1 & 14. & Stephan. Gratian. Marchia decis. 1. Moz. de contract. tit. quomodo conrectus deficit à n. 27.

⁷ A Sede Apostolica confirmari.] Licet electionis confirmatione petenda sit à Metropolitano, vel alio immmediato superiore, iuxta text. in cap. cum dilectus 32. de elect. & notant Baxio in direct. elect. part 3. cap. 43. à num. 6. Corral. de Sacerdot. part. 2. cap. 4. à num. 3. Selu. de benefic. p. 2. q. 23. n. 11. Petr. Gregor. ad tit. de elect. c. 19. à n. 10. tamen finis his terminis huius text. petitia fuit à Sede Apost. quia Ecclesia Statuta, quæ propè Romanæ esse noscitur, immmediatæ subiecta est eidem Romanæ Ecclesiæ, & Apostolicae Sedi, aduentunt hic Card. Ioan. Andr. Imola, Ripa num. 6. & Rebuff. n. 12.

⁸ Clerici Conventualium Ecclesiæ.] De Clericis sacerularibus Ecclesiæ parochialium intelligent Doctores communiter hic, vt constat Abb. notab. 3. Ripa num. 4. Rebuff. n. 13. notantes quod licet secundum consuetudinem Ecclesiæ Conventuales dicantur solùm Regulares, iuxta text. in cap. Capitulum de script. tamen secundum proprietatem sermonis Conventuales dici possunt etiam Cathedrales, & alia, quæ Collegium habent, licet sacerulares sint, ab etymologia, seu allusione vocabuli, quia Conventuales dicuntur à conuentu, sen à conueniendo, vt notat Abb. in cap. innosuit, notab. 1. de elect. Rebuff. in praxi part. I. tit. Regularia beneficia, n. 4. Anton. Fabr. rei beneficiaria, tit. de benefic. Cathedralium, n. 21. Verum nullum esse inconveniens quod text. hic de Clericis Regularibus intelligatur, neque esse verbum aliquod in text. ex quo colligatur clericos, de quibus hic, sacerulares suisse contendit Rebuff. in presenti, num. 14. consentit Cujac. dum clericos istos regulares suisse interpretatur.

⁹ Ipsi, & prædecessores.] Notatur ad hoc quod possesso prædecessori successori prodest, & ab eo allegari potest, vt per Rebuff. hic n. 18. iuxta receptissimam regulam in hac materia quod tempora possessionis defuncti accedit, & communiquerunt possessioni heredis ad effectum continuandi usucacionem, quod propriè accessio dicitur in rubr. ff. de diuer. & tempor. præscript. & accessiōibus, ad quæ multa adducit Brisson. de verbis iur. signif. verb. accedere dicitur possess explicant Conan. comm. l. 3. c. 14. n. 5. Donel. l. 5. c. 20.

¹⁰ Quod in trium Episcoporum electionibus, &c.] Difficilis videtur text. hic quatenus ad quasi possessionem iuriſ eligendi acquirendam trium Episcoporum electiones videantur exigere, quia licet quasi possessionem incorporalium, veluti iuriſ eligendi, praesentandi, vel conferendi, plurimum duorum, saltem vel trium multiplicitatem esse necessariam, per hunc text. & illum in c. querelam 40. ad finem, ibi, per multa tempora, de elect. & in c. cum olim 7. ibi, duobus Archidiaconis, eod. iii. tenentur Rom. conf. 70. n. 13. post Rip. Paris. & alios, Flores de Mena q. var. q. 2. n. 25. Contraria tamen sententia, quod unicus actus sufficiat ad acquirendam quasi possessionem iuriſ incorpora-

lum, vetior est, & receptior, & est de mente glossæ hic, verbo tertium, quam in hunc sensum sequuntur omnes, vt post Card. n. 3. in gloss. 4. testantur Ripa n. 91. & Rebuff. n. 10. & post Bald. de prescrip. p. 5. q. 8. communem sapientis prohetem Cardin. Tusch. tom. 3. lit. E. concil. 83. n. 5. & tom. 7. concil. 42. & concil. 34. Con. prælat. c. 14. n. 2. & in reg. possess. p. 2. in princ. n. 6. Macard. de probat. concil. 173. n. 8. & concil. 1180. n. 12. Menoch. de arbitri. casu 160. à n. 1. & post Roch. Lambert. & plures alios, Gonz. ad reg. 8. Cancel. gloss. 45. §. 2. à n. 29. & post Guttier. & Menoch. Cenal. comm. contra com. q. 7. 17. n. 4. & post Duaren. Corral. Rufin. & plures alios, Nicol. Garc. de benef. p. 5. c. 5. à n. 59. Cabed. de paron. Regia Corona, c. 6. in princ. qua retenta opinione non obstat text. in presenti, & in d. cap. cum olim, & in d. cap. querelam, responderetur enim primò multiplicitatē actuum ibi requiri non ad acquirendam, sed ad iustificandam quasi possessionem, ex ea ratione, quia actus geminati, & per temporum internalla repetiti magnam inducent iustitiae præsumptionem, maioremque affuerunt firmatorem, & possessionem iustificatam plurimum, prodest ad victoriam, etiam ubi de nudo agitur possessorio apud omnes receptionem constat ex Bald. in l. data opera, in fin. C. qui accusare non possunt, & pluribus aliis, quos refert Macard. de probat. concil. 119. n. 2.

Secundo respondet Menoch. remed. i. 5. recuper. n. 396. coincidens in supradictam primam responsionem, clericos hic indicare commodum sibi esse, & in d. c. querelam, & Episcopum in d. c. cum olim, allegare, & probare actum multiplicatatem, quia possesso, quo antiquior, eo iustior præsumitur, & firmior est, vt probat text. in c. licet causam, ver. lex premisis, de probat. cum similibus, de quibus Menoch. remed. 3. reuin. n. 725. cum seqq. plenè Macard. concil. 1199. à princ. Cardin. Tusch. tom. 4. lit. I. concil. 285. & tom. 6. litera P. concil. 41. & 430.

Tertiò responderi potest, si magis placuerit, quod clerici in hoc text. non solum contendebant quasi possessionem acquisuisse per illas tres electiones, verum etiam ins ipsum eligendi legitimam præscriptionis, ad quem effectum manifestum est unum actum non sufficere, sed necessarium esse tempus legitimum, quod completam efficiat præscriptionem, & hoc tempus perfectum, & legitimū per tres illos actus trium electionum Episcoporum, qui eidem Ecclesiæ ultimò & immediatè præfuerant, clerici probare nitebantur, vt patet ex fine textus, dum decidit eos in probatione huius sua intentionis defecisse, quia non tantum tempus fluxerat, quod completam efficeret præscriptionem; vnde nihil concludit text. hic pro opinione eorum, quos primo loco citauimus, reluentes ad quasi possessionem iuriſ eligendi acquirendam trium Episcoporum electiones esse necessarias. siquidem non ad acquisitionem quasi possessionis tres electiones clericorum, de quibus in presenti, allegasse constat, sed ad alios diuersos effectus legitime præscriptionis; quod autem Summus Pont. eidem allegationi detulerit etiam in adiudicanda quasi possessione, ex dicta ratione fecisse bene aduentunt proximè citati Doctores, quia antiquior possesso iustior, & firmior est, non autem ex eo quod ad hunc effectum possessori id necessarium indicaverit.

Veram commode, &c.] Hinc text difficulter videtur quatenus in specie illius ius commune resistebat Clericis spoliatis potestate eligendi Episcopum, & assistebat Canonici Ecclesiæ Cathedralibus spoliatis, de quibus in presenti, vt hic fatetur Pontifex in illis verbis, Canonica instituta, &c. tamen supponit absque ultra tituli ostensione prædictos clericos fore restituen-

De Causa possessionis, &c. Tit.XII. 425

restituendos, nisi insimul actum fuisset petitorio in quo Clerici defecerunt contra text. *in c ad decimas*, de restituitione *ff. foliat.* lib. 6. & ita probat text. clericos contra quos ius commune resistebat potuisse prescribere potestatem eligendi Episcopum absque ullo titulo, quem non allegarunt, neque probarunt contra reg. cap. 1. de *præscript.* in 6. omisis variis explanationibus, de quibus Abb. num. 44. Ripa n. 120. in *presenti*, & aliis relatis per Conat. lib. 1. variar. c. 17. num. 7. & Mench. *illustrum cap.* 86. à princ. ex mente nonnullorum Doctorum respondent. Preceptores in hoc text. propterea non fuisse factam restitucionem, quia clerici, de quibus hic, non breui tempore, sicut in d. cap. ad *decimas* (provi illi intelligent verbum *eo aliquandiu, impositum*) possessionem habuerunt, sed diutinam & longam quas possessionem, eo quod constet ex litera eos non tantum in una, vel duabus, sed in triu Episcoporum electionibus insimul cum Canonicis concurrendo, patet ex text. ibi, *eleccio trium Episcoporum*, &c. Insuper non solum per se sed etiam per suos prædecessores concentrare, patet ex princip. text. *in versic. verum*, ibi, p. si ac prædecessores eorum, &c. ex qua diurna quasi possessione insurgit præsumptione tituli præcedentis, & ex illa iustificatur possesso eligendi, iuxta reg. text. in l. *cum de in rem verso*, ff. de *v. ur.* & in l. *filium*. C de petitione hæred. qua de causa text. iste expendit illas tres electiones, alias enim ad probandum possessionem per se solam sufficiebat unicusactus, qui effectum sortitur, iuxta text. in c. *considerationibus de iure patroni communis* ex Conat. *in reg. possessor. p. 2. in princ. n. 6.* qua quidem explicatio probabilis est, & vt talis defendi & teneri potest.

Sed vrgt aliquo modo, quia assistentia trium electionum de necessitate non coniuncte longinquitatem temporis, siquidem poterant Episcopi electi breui viuere tempore. Vrgt secundo, quia text. non expendit illas tres electiones in causa possessorij, de quo directè non agebatur, (tunc enim unica solum electio sufficiebat,) sed in causa petitorij, super qua sententia proleta fuit. Vrgt tertio, quia text. in d. cap. ad *decimas*, indistincte procedens, talem distinctionem temporis non facit, qua quidem facienda erat si de necessitate requireretur. Vrgt denique, quia verbum, *aliquandiu*, possum in d. c. ad *decimas*, etiam longinquitatem temporis, licet non magnam, importare solet; ac proinde videtur inconveniens, vt possesso in hoc text. iustificetur, recurrere ad longinquitatem temporis.

Quare aduentendum duxi in hoc text. per evidenter præsumptionem constare de titulo, siquidem Clerici, de quibus hic, ex scientia & patientia Canonorum fuerunt recepti ad electionem faciendam, ex qua scientia & patientia urgenti præsumptione resultauit priuilegium, sine quo non est verisimile Canonicos recipisse prædictos Clericos: unde necessariò dicendum est in specie huius text. Clericos habuisse titulum, vel saltem aliquid loco tituli, & de illo constare, iuxta reg. text. in l. 2. C. de servientibus, & l. *si ego*, §. 1. ff. de public. ibi, per traditionem, ac patientiam, quo quidem titulus, seu causa sufficienti iustificabatur possesso, qua iustificata text. in *presenti* supponit Clericos fore restituendos si solum remedio possessorio ageretur, eo maximè, quia Canonici non semel, sed ter receperunt & admiserunt ad electionem Episcopi Clericos, quos facile potuissent excludere, per quam admissionem & receptionem in hac materia, qua præiudicium non graue continere videtur, perinde ac si Clerici haberent titulum legitimum ex concessione Canonicorum, iustificatur qua-

Tom. I.

si possesso illorum, & tollitur ius commune eisdem Clericis contrarium, ut in proposito intendunt Imol. *bis n. 26. Dec. conf. 1; 4. in fir. Roland. conf. 47. n. 42. lib. 1. Menoch. d. loc. o. vers. tertius, & n. 5.*

Nec obstat huic intellectui quod scientia, patientia, & admisso prædicta, qua tacitam importat concessionem, tantummodo attendi, & locum habere debet vbi sciens, & admittens potuit expresso titulum concedere, intra d. l. 2. & reg. l. *cum quia, ff. si certum per ait.* At vero in proposito Canonici non poterant expresso titulum, & ius eligendi Episcopum aliis concedere, tum ex text. in c. *constitutis* 47. de *lect.* tum etiam, quia per huiusmodi concessionem alienarent Ecclesiae, quod nunquam licet extra casus & solemnitates iuris, c. nulli, de rebus Ecclesia non alienum vulgaribus, vt aduerit Abb. in *præf. ti. n. 43.* Refellitur enim si aduersas quod dum statuta Canonica ius eligendi Episcopum Canonicis Cathedralium Ecclesiarum concedunt, vt text. habet, tantummodo cuincunq; alios Clericos eiusdem diœcesis esse priuatissimo iure, non quidem in totum, & abolutè, sed quod ipsos Canonicos, id est si à Canonici non fuerint admissa, arg. text. vbi glos. verbo *admisserunt*, & DD. in cap. *cum Vintoner.* 25. de *elec.* Ratio est, quia cum Episcopus non solum Canonorum, sed etiam omnium Clericorum sua diœcesis superior fit, & Prælatus ordinarius, per totum *de officio Ordin. cap. cum Episcopus, illo tit. lib. 6.* & omnes cum Episcoporum corpus constituant, & scir. q. 1. non est contra ius, quod Canonici Clericos aliarum Ecclesiarum eiusdem diœcesis admittant ad electionem Episcopi, *obenibus 6.* dist. præfertim, quia per hanc admissionem non alienatur ius eligendi quod remanet adhuc penes Canonicos l. *alienatum, ff. de verbis signif.* Texus vero in d. c. *constitutis*, ultra varios intellectus, de quibus per Abb. bi. Rip. *bis n. 120.* agit non quidem de iure eligendi communicato Clericis eiusdem diœcesis, & ita subditis eidem Episcopo, qui eligendus est, sed de facultate eligendi communicata illis, qui non erant de illo collegio, in aliis extranei, & non subditi illius Prælati, de cuius electione agebatur, id quod est contra ius commune, iuxta text. quem sic intellige in c. *dilectus*, ibi, iuris communis, de *consuetud.* & reg. cap. *ult. verf. ult. de religiosis dominibus*, quæ in specie d. cap. *constitutis* omnino, & directè violatur, non ita in specie huius text. Neque etiam refragatur, quod si receptio, & admisso prædicta inducit titulum, & concessionem iuris eligendi, quam Canonici præstare potuerunt, vtique illa per se sufficere debuit abque alia præscriptione, quinimo illa stante præscriptio locum habere non potuit, argumento l. 4. §. *tana*, ff. de *v. uap.* respondet ut enim quod licet Canonici potuerint huiusmodi ius eligendi Clerici communicare, nihilominus tamet duni eisdem simpliciter receptorunt, & admiserunt ad electionem, non satis collat de perpetua, & expressa concessione in futurum, quia adhuc dubitari potest an pro tunc, an vero in perpetuum eligendi facultatem communicaretur. Vnde merito huiusmodi receptione, & admisso, quia per se ad plenum non sufficit, sufficiet loco tituli, vt causam tribuat præscripti, & ita satisfaci regula.

*Eis contradicentibus, & excludit.] Notarunt ad hoc quod quasi possesso iuriis eligendi, & aliorum incorporalium amittitur si possessor iniutus & contradicens excludatur ab actu ad eadem iura spectante, ita in *presenti* Cardin. in *vers. nos iuratur*, Abb. n. 7. Bald. 4. & Rip. n. 9. ac Rebuff. & n. 28. Lambert. de *iure patronari* 15. querita prim. p. 1 lib. n. 3. In corporalibus enim ad admittendam possessionem requiriunt*

N n 3 dene

426 Collectanea Doct. in lib. II. Decretal.

denegatio præstationis cum acquiescentia potentis Innocent. in cap. querelam, num. 3. & ibi Abb. n. m. 2 de elect. Bald. in l. 2. num. 50. C. de seruit. & aqua, Guid. Pap. decis. 619. num. 3. Couar. in reg. possessor. p. 2. §. 1. num. 3. vers. ac si constiter. Stephan. Gratian. discept. serv. cap. 113. ex num. 21. Mantic. decis. 172. num. 5. & fuit dictum in Romana pensionis domini 15. Decembri 1617. & Romana confus. 4. Iulij 1618. & in Ayacaniana florium 8. Nouembris 1624. coram bonae mem. Buratto, & in Cusentina pensionis 22. Iunij 1618. coram bona mem. Vbaldo.

¹⁷ *Auctore non probante, &c.*] Notatur ad hoc quod auctore non probante reus absoluit, hanc regulam multis iuribus, ampliationibus, & limitationibus exornat Hypoll. sing. 169. Alphan. collect. 102. Duenh. reg. 22. Garc. Falcon. reg. 7. Hieron. de Monte de finibus regundis, q. 8. à n. 1. Thomae Thomasetis in foribus legum reg. 11. Mascard. de probat. concl. 16. Surd. de alimento. tit. 9. q. 12. n. 7. cum seqq. Card. Tusch. tom 1. lit. A. concl. 17. plures referunt Cened. ad Decret. collect. 125. n. 1. multo plures citantur in libello de principiis viriis que iuris lit. A. n. 30.

¹⁸ *Quicquid iuris iuraque pars habebat, &c.*] Ex his verbis colliges quod clericis spoliati, de quibus in text. possessorum & petitorum tanquam auctores simul deduxerunt, & prosequuntur sunt, & ideo in utroque eis incumbebat probatio, sed quia prius de possessorio constituit, in eo obtinuerunt, vel quia constituit de utroque in ordine preferendi prius super possessorio, lata est sententia, & fateri oportet eisdem clericis spoliatis in petitorio probationem incubuisse, quia illud simul cum possessorio deduxerat, & auctores erant, & auctorum partibus fungebantur, in quo cum defecerint in probatione petitorio, recte applicatur regula illa. *Auctore non probante reus, eti nihil praestiterit, obtinebit,* & hoc modo intelligendus est text. *in praesenti*, prout ex cursu totius literae apparet. Si vero aliquis spoliatus solo possessorio egisset, neque petitorum intentauerit, neque passus fuerit aduersarium de eo agere, & sententiam in ipso possessorio recuperandæ obtinuerit, & restitutus fuerit, non ei incumbit super dominio, seu petitorio probationis onus, sed potius aduerterio, & procedit text. *in l. iis qui destinauit, 25. ff. de rei vindic.* & in §. retinenda, verbi commodum. *Infr. de interditis.* Quando vero spoliatus a principio deduxit petitorum, illudque suspendit intentatio possessorio recuperandæ, in quo obtinuit, & perit deinde, ut super eo feratur sententia, tunc super petitorio ei incumbit probatio, quia & in hoc calu auctoris partibus fungitur, & procedit text. *in cap. significauerunt 36. ad finem, infr. de testib.*

¹⁹ *Electiones Episcoporum ad Cathedralium, &c.*] Notatur ad hoc quod electiones Episcoporum ad solos Canonicos Ecclesiarum Cathedralium regulariter pertinent, nisi aliud sit de privilegio, vel consuetudine introductum, vt per Abb. & Rip. hic, utrumque num. 5. Bertachin. de Episcopo, lib. 1. c. 3. à princ. Petr. de Baxio in directorio electionum part. 1. c. 6. n. 2. cum seq. Petr. Gregor. ad Decretal. tract. de elect. c. 6. n. 2. cum seq. Francisc. Bursat. conf. 126. à num. 17. tom. 2. Lel. Zech. de Republ. Ecclesiast. c. 24. quod de Canonice inscribit, à num. 6. Azor. moral. part. 2. lib. 3. c. 17. q. 3. Perez. 1. vers. pro declaratione, tit. 6. lib. 1. Ordin. pag. 148. cum seq. post Selv. Corras. & plures alios, Nicol. Garc. de benefic. part. 5. cap. 4. à num. 6. Cabed. de paronatib. Regia Corona, cap. 37. n. 3. quorum plures refero ego ipse de officio, & potest. Episc. p. 1. tit. 1. cap. 3. num. 11. vbi num. 2. 9. de prælatione, quam facit Rex Catholicus ad Ecclesias Cathedrales Hi-

spania nonissime illustris D. Roderic. de Cunha post primam huius libri impressionem visus in comm. ad cap. qui Episcopus 2. diff. 23. num. 6. vbi n. 8. subdit Regem Lusitanæ habere ius præsentandi, & nominandi ad Archiepiscopatus, & Episcopatus illius Regni, & hoc ius præsentandi cecepisse à tempore Reginis Alfonsi V.

Decrexisimus irritandum.] Notatur ad hoc quod irritatur electio facta ab eo qui in possessione vietus est, licet in peitorio victoriis reportauerit, vt per Abb. n. 37. & Ripa à n. 402.

Notatur etiam ad hoc quod omnis lex penalis ¹⁷ vtens verbo, aut participio significante actionem futuri temporis, sententiam à iudice ferendam continet, vt per Sayt. in clavi Regia lib. 1. c. 8. n. 20.

Propter brevitatem, &c.] Notatur ad hoc quod præscriptio tempus legitimum requirit, id est, legibus, & sacris Canonibus definitum iuxta usum, & præscriptionis definitionem, de qua in l. 3. ff. de usum, ibi, temporis lege definita, vt notant, & latè explicant post ordinarios Bald. de præscript. part. 4. princip. à princ. & post eum Couar. in reg. possessor. part. 2. §. 2. per totum, latè &, eleganter Donel. comment. lib. 5. cap. 19. à princ. Molina de inst. irrl. 2. diff. 68. cum seq.

Eam quasi possessionem, &c.] Notatur ad hoc quod sola sententia in incorporalibus possessionem transfert absque alio facto, vt per Bald. hic n. 5. & alios quos referunt, & sequitur Felin. in cap. cim. venerabilis, num. 19. de except. Sed contrarium verius, vt melius colligitur ex Innocent. in cap. cim. novitis, num. 3. vers. item nota, de concess. prob. Abb. in cap. vol. 1. n. 7. de indic. Cald. Pereira de empt. & vendit. 11. à n. 10. Non obstat text. *in praesenti* in citatis verbis, non enim concludit re & facto per sententiam fuisse translatam possessionem, sed magis solo verbo, ut bene notauit gloss. *hic verbo reducenes*, atque ita sententia importat præceptum restitutionis facienda vel declarationem, quod possessor fuit iniuste spoliatus, & constat, quia cum statim super proprietatem sententia lata fuerit contra clericos, quibus possessionem adjudicata, & haec proprietatis sententia debeat prænudere, ex reg. text. c. cim. dilectus, infra hoc irr. non potuit, nec debuit sententia lata super possessione, re, & facto statim eam transire.

In gloss. *Vocem.* Notatur haec glossa ad acquirendam possessionem iuris eligendi duo sufficere, & necessaria esse, scilicet quod extranei, qui de collegio non sunt, in electionibus præsentes fuerint, & vocem præfitterint, sequuntur Abb. n. 3. & 21. Rip. n. 92. Rebuff. n. 19. *in praesenti*, Villadieg. in tract. de rebus Ecclesiæ non rite alienatis recipilib. 1. c. 48. n. 18. Gonzalez. ad reg. 8. Cancel. off. 45. §. 2. n. 3. Et quod possesso vt acquiratur in corporalibus, ultra acquirentis animum requiratur scientia & patientia illius contra quem acquiritur, tenuit Rota coram Burat. decif. 1. 24. n. 1. 2. illi quis haberet titulum, quia tunc quasi possesso in incorporalibus acquiritur etiam ab illo scientia & patientia aduersarij, Bald. de præscript. p. 2. quinta pars princ. q. 7. n. 4. Capol. de seruit. urban. pred. c. 20. n. 5. Seraph. decif. 1. 2. 3. n. 7. Rot. decif. 7. 36. num. 8. p. 4. diuers. & decif. 5. 33. sub n. 3. ad med. p. 1. recent. & in Albanen. iurisdictionis 26. Iunij 1613. coram Card. Verospio.

In gloss. *Brevitatem temporis.* ibi, sed de gratia. Notatur ad hoc quod actus mera voluntatis iuris necessitatem excludit, vt per Girond. de privilegiis, seu exemptionibus explicat. n. 278. Sic etiam ex actibus, qui iure amicitiae, & familiaritatis finit, possesso non acquiritur ex eo quia possesso est detentio animo

De Causa possessionis, &c. Tit. XI. 427

animo, & cogitatione domini, qui planè animus deficit in eo, qui hortum, aut fundum amici ingreditur, vel similem actum exercet leuandi animi causa, & iure amicitiae, ut formaliter ex eadem ratione probat text. in l. qui iure, ff. de acquir. possess. simile exemplum de eo, qui hospitem iure amicitiae sapis reperit, probat text. in l. & haber. §. hospites, ff. precario, & in rustico, qui singulis annis solet ad amicum afferre per caponum: probat gloss. verbo qualitatem in l. foliis, ff. de officio Procons. multiisque aliis exemplis exornant Ripa b. n. 39. cum seqq. Rebuff. tom. 3. ad leges Gallia, tit. de modis possess. in prefat. à n. 37. Tiraq. in tract. le mort, p. 3. declar. 3. Menoch. de arbitr. causa 160. Couar. in reg. possessor. p. 2. §. 4. n. 6. Cald. Pereira cons. 2. n. 17. cum seqq. Maſcard. de probat. concl. 1184. n. 12.

In ead. gloss. Breuitatem ibi, duplicitum tempus requiriunt. Licet hanc sententiam sequantur multi hic, & alibi, ut per Abb. n. 13. Bero. à n. 40. in cap. de quarta, de prescriptionibus. Cou. lib. 1. variarum, cap. 17. num. 10. nihilominus tamen verius videtur etiam in praescribendis fermitutibus discontinuus tempus ordinarium decem, vel viginti annorum sufficer. absque duplicitatione, l. seruimus, ff. de seruiturib., in quibus etiam locum habet l. 1. C. de usucap. transformanda. Neo obstat text. in l. si sit, quem glossa hic expendit, de cuius materia, & explicazione plute tradunt vtrum Doctores ibi, gloss. 3. & alij in l. vlt. de seruit. Abb. Bero. & Cou. dictis locis. Conan. lib. 4. cap. 12. & num. 19. Cujac. lib. 14. obseru. 18. Sed probabilius est illuc ad seruiturib. admittandam requiri tempus duplicatum, non quia esset discontinua, siquidem etiam hec ordinatio non duplicito tempore admittitur. l. leguntur. S. si via, ff. de usucap. docet Paul. lib. 1. recept. tit. 1. 8. Sed quia in specie illius text. ex conventione partium seruitur fuit limitata, & habeat internulla alterna annis, vel mensibus distincta, ac subinde stante huiusmodi conventione dominus praeſidij dominantis licet maximè velle, non poterat omni tempore ut seruitur, quinim tanto tempore tenebatur abstine quanto vtebatur, unde meritò non sufficit tempus ordinarium, in cuius dimidia parte dominus non cessauit, nec fuit negligens, cum vti non posuerit, l. 3. ff. de regul. iuris. Ac subinde ad inducendam negligentiam, & non usum temporis ordinarii requiritur continuum duplicatum, quia, v. g. ex viginti annis insurgit non usus, & negligentia decem annorum, per quos tantummodo vti potuit stante conventione illa, alter enim si decem continui sufficerent, amitteretur seruitur. per non usum, & negligentiam annorum quinque, & ita non per tempus ordinarium, sed per ordinarium illius, ut aduertunt Conan. ubi supr. Bero. in d. cap. de quarta, à n. 5. 1. Rip. in praesent. n. 119. & lat. præsent. Iureconsultus in d. si sit, ibi, quo cum vii, &c.

22 In gloss. Trium. Notatur ad hoc quod ex unica collatione sortita effectum acquiritur possesso conferendi, ut per Flamin. de resign. lib. 7. q. 23. n. 41. Maſcard. de probationib. concl. 1184. n. 12. Et quod ex unico actu, & ex unica presentatione effectum sortita acquiratur, quasi possesso iuri patronatus, seu iuris presentandi, dixi ad cap. consultationibus, n. 6. de iurepatrono.

C A P. Cum super. IV.

Innoc. III.

¹ Super hunc text. qui idem probat, quod in praecedenti habetur? scripsierant Abb. antiqu. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Anch. Host.

Innoc. Bald. Panorm. Dec. Butr. Henric. Cujac. Petr. Rebuff. Vinian. in rationali secundi libri iuri Pontificij, pag. 87. Alagona in compendio iuri Canonici, pag. 228. remissione Calal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 2. tit. 5. c. 2.

Verum quia, &c.] Vide quæ dixi ad c. precedens su. per verba, quidquid iurius viraque pars habebat, &c. n. 4.

In gl. Restituendum, ibi, solo verbo restituit eum, &c. 3. Nota quod hæc sententia importat præceptum restitutioſis facienda, vel declarationem quod possessor fuit iniuste spoliatus, quæ licet in rbalis, effectus tamen reales operatur quod fructus, expensas litis, & alia quæ diligenter examinare Abb. à n. 5. latius Ripa a m. 102. & Rebuff. in repet. glossarum, n. 56. cum seqq. in cap. precedentibus.

S V M M A R I V M.

- 1 Possessorio adipiscenda, vel recuperanda agere potest quia agit de proprietate ante conclusionem causæ post conclusionem vero. & ante sententiam hoc non potest nisi iusta causa subist.
- 2 Petitorum intentatum suspendi potest, antequam sit in eo conclusum, & transitum fieri ad possessorum.
- 3 Possessorio intentato, & petitorio suspendo tertius veniens ad causam pro suo interesse quando audiatur super petitorio non obstante suspensione prædicta, remissione.
- 4 Ius tertij venientis ad causam pro suo interesse in indicio possessorio, quando dicatur connexum in iure spoliantis ad effectum, ut non impedit restitutio nem spoliato faciendam, remissione.
- 5 Index post conclusionem in causa vñque ad sententiam potest interrogare partes ad clarificanda dubia.

C A P. Pastoralis. V.

Spoliatans qui inchoat item super proprietate, non facta mentione de violentia, seu possessione, potest antequam sit renuntiatum, vel conclusum de proprietate, agere de spoliatione, sed postquam est renuntiatum, vel sic conclusum, quod definitiva sententia possit ferri de proprietate, non potest agere de possessione, nisi iusta causa moueat animum iudicis. Colligunt ex Ordin. Abb. antiqu. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Infoc. Bald. Panorm. Deci. Mantua. Butr. Henric. Anch. Cujac. Petr. Rebuff. Vinian. in rationali secundi libri iuri Pontificij, pag. 87. Alagona in compendio iuri Canonici, pag. 228. remissione Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. August. Collect. 3. Decretal. lib. 2. tit. 5. c. 3.

Antequam renuntiatum sit, aut conclusum in causa, &c.] Notatur ad hoc quod petitorum intentatum suspendi potest antequam sit in eo conclusum, & transitum fieri ad possessorum, ut per Bellacomb. tom. 2. communium opinion. lib. 7. tit. 1. n. 297 pag. 217. Menoch. remed. 15. recip. n. 381. cum seqq. Ioan. Garc. de nobilit. gloss. 11. n. 13. D. Barbos. in l. si alienam, n. 8. ff. soluto matrimonio. Possessorio intentato, & petitorio suspenso, tertius veniens ad causam pro suo interesse quando audiatur super petitorio non obstante suspensione prædicta, vide decisione Rotæ apud Farin. 22. p. 1. in recentor. Et ius tertij venientis ad causam pro suo interesse in indicio possessorio quando dicatur connexum cum iure spoliantis ad effectum, ut non impedit restitutio nem

N n 4 spoliato

428 Collectanea Doct in lib. II. Decretal.

*Spoliato faciendam, vide Rotam decis. 23. ead. p. 1.
recent.*

*Si vero renuntiatum fuerit, vel conclusum, &c.] No-
tatur ad hoc quod index post conclusum in causa
vque ad sententiam potest interrogare partes ad
clarificanda dubia circa merita cauſa, etiam proce-
dat ad utilitatem priuatam, ut per Hippol. sing. 155.
Boet. deos. 206. n. 2.*

*Tiebellian. Marant. de ordine iudic. p. 6. art. 2. n. 76. pag.
mibi 417. Mafcard. de probat. concl. 952. n. 42. Azeued.
ad l. 7. n. 62. tit. 18. lib. 4. noua recop. Valasc. de partitionib.
c. 9. n. 23. & 24. Escob. de ratio[n]iis, o. 9. n. 14. vbi n. 15.
id intelligit rebus in eodem statu manentibus, scius
tamen si aliqua noua recusandi cauſa superuenisset,
quia eō casu proculdubio à qualibet et partibus re-
cusari posset: ea enim quae de nouo emergunt, non
indigent auxilio. l. de etate, §. ex cauſa, ff. de interrog.
actionib. Et super hoc deferendum est iuramentum
ipso recutato, ex notariis per Specul. lib. 1. tit. de re-
cussion. & effectus, num. 31. Aufrer. in tract. de recusation.
quasi. penult. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 100.
num. 31.*

*Super collatione Archidiaconatus, &c.] Notatur ad
hoc quod collatio facta ab eo, qui potestatem con-
ferendi communis opinione putabatur habere, non vi-
tiatur, licet postea appareat veritas, ut per Tiraq. de
iure mariti, gloss. 8. n. 147. nam ad validitatem collatio-
nis beneficij sufficit, ut is, qui confert, si bona fide in
quasi possessione conferendi, etiam si non sit propri-
tarior, id est apud ipsum re vera non sit ius confe-
rendi, ut per Duaren. lib. 3. de sacra Ecclesia ministeris,
c. 1. Corral de benefic. p. 2. c. 1. quos refert, & sequitur
Valer. Reginald. in praxi fori ponit. lib. 3. tract. 3. n. 244.
quia in iure conferendi attenditur quasi possessor, non
autem quis habuerit proprietatem. Mandoz. in addit.
ad Lap. alleg. 98. sub num. 8. in fine, & n. 9. lit. I. & lit.
V. Selu. benef. p. 2. q. 7. n. 1. Mafcard. de probat. concl. 173.
n. 4 & 5. Salgado de potestate Regia tom. 1. p. 3. cap. 10.
num. 6.*

*Aduersarius Episcopum Vicentinum, &c.] Notatur ad
hoc quod, sententia lata contra illum, cui est colla-
tum beneficium, non praeditat quoad proprietatem
collatoris, etiam si scierit causam, sed solam
quoad possessionem, ut per Card. Imol. & Panorm.
n. 23. in praesenti, Felin. in c. penultim. n. 11. de re iudic. &
in cap. ad peritorem, n. 18. de accusat. Lambert. de in-
repatronat. lib. p. 2. q. 11. art. 9. Mieres de maioratu. p. 1.
q. 15. num. 1. in nos. impress. Salgado de protet. Regia
p. 4. c. 8. num. 331. At Con. pratt. c. 14. n. 1. & 2. agens
latè de intellectu huius text. tenet hanc sententiam
etiam quoad possessionem collatori non praedi-
care pluribus rationibus, respondens huic text. qua-
tenus videtur probare supradictum notabile ex eo
deductum.*

C A P. In causa. VIII. & fin.

Honor. III.

*Qui petit aliquam rem, & afferit vnam causam in t
qua succumbit, potest nihilominus eandem ite-
rum petere ex alia causa, non obstante sententia lata.
Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Collect. Zabar. Bellam.
Henric. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Innoc. Bald.
Panorm. Anch. Dec. Mar. Socin. Butr. Cujac. Vnu.
in ration. secundi libri iuris Pontif. pag. 89. Alagona in
compend. iuris Canon. pag. 230. remissiu Ximen. in con-
cord. p. 2.*

*Inter Patriarcham Granden.] De Patriarcha Gran-
den. egi de officio, & potestate Episcopi. p. 1. tit. 3. c. 7. n. 4.
cum legg.*

*In gloss. Iure ibi, si postea petat eandem rem ex alia 3
causa. Nam exceptio rei indicata ut obstat, impedi-
re que possit causa cursum, tria in ea debent concen-
trare, identitas rei, identitas personarum, identitas
causæ agendæ, & actionis, vide Rebuff. de except.*

C A P. Cùm olim. VII.

*Beneficiatus qui probat collatorem fuisse in pos-
sessione conferendi tempore collationis sibi fa-
cta, relinquitur in possessione. Aduersarius tamen
potest agere contra collatorem circa proprietatem iuri-
ris conferendi. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Col-
lect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Anch.
Innoc. Bald. Panorm. Dec. Barbat. Butr. Petr. Rebuff.
Cujac. Vinian. in rationali secundi libri iuris Pontif. pag.
98. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 229. re-
missiu Ximen. in concord. p. 1.*

*Recusare minime debuerunt, &c.] Notatur ad hoc
quod index electus de partium consensu recusari non
potest, ut per Alexand. in l. quia poterat, n. 5. ff. ad*

De Restitutione spoliatorum, Tit. XIII. 429

à n. 503. Burg. de Pace *conf.* 40. n. 22. Soar. de Pace *in præt. tom. 1. p. 1. temp. 7. n. 1.* Mendez à Castro *in praxi seculari Lusitanæ, lib. 3. c. 4. n. 1.* D. Barbosa *in l. diuinitio, §. fin. p. 2. n. 6. 2. ff. soluto matrimonio.*

De Restitutione spoliatorum.

T I T. XIII.

UPER hanc rubr. scripterunt Zabarell. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Bald. Anch. Panorm. Dec. Butr. Guillelm. Durand. *in breviario aureo iuris Canonici, fol. 55. verso,* Ioan. de Londris *in brevia-*
rio sanctor. Canonum, fol. 168. Petr. de Ravenna *in compen-*
dio iuris Canon. Martin. Mesnart. in epitome Decret.
fol. 58. verso. Dan. Venat. *in analysi method. iuris Pontificij, pag. 215.* Goffred. & Host. *in summa kniis tit. Alex.*
Cafsan. & Anaf. Germon. in paratibus ad quinque libros
Decret. Lancel. in instit. Canon. Canis. in summa iuris
Canon. Cafarel. in eretico eiusdem iuris, Barth. Carthag.
in exposit. tit. iur. Canon. nonissimè Ioan. Honor. lib. 2.
summ. in Decretal. omnes sub hoc tit. & vol. 3. repet. in
iure Canonico ad secundum Decretalium librum, Paul. de Eleazaris.

De materia huius tit. agunt Castellani *l. 27. cum seqq. tit. 2. p. 3. & l. fin. tit. 10. p. 7.* vbi Gregor. & *tit. 14. lib. 3.* Ordinan. vbi Perez, & *tit. 13. lib. 4.* noua recop. vbi Azened. Guttier. canon. lib. 1. c. 3. 4. Nauar. tom. 1. cors. sub hoc tit. Ant. Gabr. tom. 3. commun. opin. lib. 5. sub hoc tit. Guttier. canon. lib. 1. c. 3. 4.

S V M M A R I V M.

1. Reus non est audiendum de proprietate opponens aduersus potenter restituendem, nisi auctore consentiente.
2. Spoliatus, qui passus est fieri probations super dominio, ex quibus constat de iure dominij spoliantis non est restituendus.
3. Prelatus agere potest, ut ante omnia restituatur aduersus eum, cuius nomine dieetus fuit.
4. Spoliatus ante omnem contentionem regulariter restituendus est, nisi constet de novio defectu proprietatis, vel si spoliatus a possessione quam acquisiuit per clausulam constituti.
5. Procurator an, & quando domino praeditus, remissus.

C A P. Licet. I. Greg.

POSSESSIO violenter ablata ante omnem item est restituenda, sed si spoliatus cedit iuri suo, & consentit ut spoliatus ante restituendum possessionis probet proprietatem, omititur restitutio, & expedatur sententia. Colligunt ex Ordinat. Abb. antiqu. Collect. Zabarell. Bellam. Ioan. Andr. Imola. Ananias. Hostiens. Innocent. Bald. Anch. Panorm. Dec. Butr. Berol. Cujac. remissus Cafal. in annos. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. Vivian. in rationali secundi libri iuris Pontificij, pag. 91. Alagona *in compendio iuris Canonici, pag. 230.* referunt ab Ant. Angust. collect. 1. Decret. lib. 2. tit. 9. c. 7. & defumitur ex lib. 7. epist. 126. fine 130. reg. gibr. B. Gregorij.

2. Collige ex text. spoliatum, qui passus est fieri pro-

bationes super dominio, ex quibus constat de iure dominij spoliantis, non esse restituendum, ut per Socin. reg. 466. Hippol. confil. 19. num. 11. Anton. Gom. l. 4. s. Tauri num. 182. & 183. Padil. in l. error. num. 37. Cod. de iuris, & facti ignor. Capyc. decis. 2. 8. Menoch. remed. 1. recip. num. 16. 1. cum seqq. & remed. 3. retin. num. 68. 2. & confil. 2. num. 191. cum seqq. Pute. part. 1. decis. 2. 9. Perez in rub. tit. 14. gloss. 1. in princip. lib. 3. Ordin. & l. 1. gloss. 1. vers. praeterea, tit. 8. cod. lib. 3. Brinor. à Sole in locis communib. verbo spolium, num. 9. Macard. de probat. concl. 13. 3. m. 1. cum multis sequentibus, Ioan. Garc. de nobilit. gloss. 11. num. 17. Valasc. consult. 119. D. Barbos. in l. diuinitio §. ob donationes num. 15. 17. & 18. ff. soluto matrimonio. & in l. si de vi, n. 6. 1. cum seqq. ff. de indic. vbi ait hunc text. procedere quando spoliatus confessus agi de dominio spoliatoris renuntiando expressè privilegio à iure concessò quod spoliatus ante omnia restituatur.

Ab Ecclesia hominibus.] Ergo Prelatus agere potest, ut ante omnia restituatur aduersus eum, cuius nomine dieetus fuit, ut per Menoch. remed. 1. recip. à n. 47. cum seqq.

In hoc text. proponitur spolium factum à familiaribus Ecclesia, & data fuit actio aduersus ipsam Ecclesiam, quod Hostiens. Abb. & Bellam. in presenti dicunt esse vernum, quia Ecclesia in hoc text. approbavit, & ratum habuit spolium: sed hic intellectus diuinat, cum ex hoc text. non constet, ex quo alij contendunt teneri Ecclesiam, qua scienter successit in vitium spoliantis, iuxta reg. cap. sepe, infra hoc tit. quod etiam non placet, quia illa scientia debet prius allegari, & probari, ut in disto cap. sepe, probat, iuncto cap. licet, vers. idem quoque, de probation. Unde Beroius hic, num. 9. dicit Ecclesiam consensisse spolio, & propterea teneri, eo enim ipso quod familiares non retraxit, consensisse visa est, gl. fin. in cap. notum, 2. quiaff. 1. quod minus placet, quia non constat illo casu Ecclesiam spolium agnouisse cum requiratur, ut teneri possit, quod de ipsius domini voluntate fiat, ut in l. 1. §. decis. ff. & vi de vi armata, & in cap. cum ad fedem, hoc tit. nec text. in d. cap. notum, contrarium probat, quia ibi sine ordine iudicario fuit possessio occupata, quo casu etiam per iudicem datur actio spoliij, quia mandauit, ut considerauit Alexander. in dicto §. decis. n. 4. & 7.

Quare dicendum est quod in hoc text. ideo Ecclesia tenetur ex spolio, quia res ablata ad illam pertinet, & succedit reg. text. in l. si me, & Tittam, ff. si certum peritur, non tamen intelligas hoc casu dari actionem directam, Unde vi, sed viilem tantum, quatenus res ad ipsam peruenit, ex Abb. in cap. pectoralis, num. 12. in fine, de causa possess. ad quod facit l. 1. §. ff. quis tamen iuncta gloss. verbo competit, ff. de vi, & vi armata, unde fit quod successor violenter rem adeptam possidens, & ex ea fructus colligens utique spolium factum probare videbitur, quemadmodum in pupillo respondit Socin. in l. 1. §. item acquirimus, nam. fin. ff. de acquirenda possess. inferens eo casu dari actionem Vnde vi, licet a tutori fuerit violentia commissa, quae forte ratio est propter quam in l. si plures off. de vi, & vi armata non omnes haereses conueniunt sed ille tantum, qui rem ipsam à defuncto violenter acquisitam possidet, ut sentit Corral. in l. naturaliter §. nihil commun. ff. de acquirend possess. num. 117. firmans haereditariam actionem id non efficere, quoniam per eam omnes, non verò tantum possessor, conueniri possent.

Ante omnem contentionem.] Notandum ad hoc quod spoliatus ante omnem contentionem regulariter restituendus est, ut per Gabr. commun. lib. 5. sub hoc tit. conclus. 1.